

Utredning om införande av

kulturcheck i Lunds kommun

2016, juni

Blira Konsult AB

Annika Wallin & Lena Josefsson

Innehållsförteckning

1. Inledning: uppdrag och tillvägagångssätt	3
2. Definition av begreppet kulturcheck	5
3. Statliga initiativ kring kultur i skolan och kulturskolan	6
4. Kulturskolan i Lund	7
5. Kultur på fritiden för barn och ungdomar i Lund	12
6. Erfarenheter från kommuner som infört checksystem	17
(a) Erfarenheter i Nacka	17
(b) Erfarenheter i Täby	23
(c) Erfarenheter i Staffanstorps	28
7. Så här skulle kulturchecken kunna se ut	34
(a) Scenario 1: Kulturcheck med budgettak	39
(b) Scenario 2: Kulturcheck för att få bort nuvarande kö	43
(c) Scenario 3: En check till alla	44
8. Övergripande konsekvenser	46
9. Avslutning	48

*Förteckning över kontaktade personer i utredningen och referenser finns på sid 49-50.
Bilaga A, sid 51.*

1. Inledning: uppdrag och tillvägagångssätt

Den här utredningen tittar på förutsättningarna för att införa en kulturcheck i Lunds kommun.

Utredare och referensgrupp

I oktober 2015 gav Kommunfullmäktige i Lund i uppdrag åt Kultur- och fritidsnämnden att utreda frågan om kulturcheck¹. Utredningen har genomförts av Blira Konsult AB, genom konsulterna Annika Wallin och Lena Josefsson. Kultur- och fritidsnämnden har tillsatt en referensgrupp som stöd till utredningen. Gruppen har bestått av Håkan Carlsson, kulturskolechef och Christian Halberg, enhetschef på Kulturskolan. Referensgruppen har haft sammanträde vid ett tillfälle under utredningsperioden och därutöver ett flertal kontakter med konsulterna. Utredningen har också haft en styrgrupp bestående av Urban Olsson, kultur- och fritidsdirektör och Chris Schenlaer, kulturchef. Chris Schenlaer har varit kontaktperson för utredningen.

Uppdrag

Konsulterna har haft i uppgift att utreda konsekvenserna av att införa en kulturcheck för barn och ungdomar i åldern 7 till 19 år i Lunds kommun. Tre scenarier med konsekvensbeskrivningar skulle redovisas: (1) Kulturcheck ska genomföras inom ett budgettak om 21 062 tkr det vill säga Kulturskolans nuvarande anslag 2016. (2) Kulturcheck ska genomföras med målsättningen att få bort köerna till Kulturskolan, i dagsläget cirka 2 000 barn och unga, samt (3) kulturcheck ska genomföras så att alla barn i åldersgruppen får en kulturcheck. Vidare ska utredningen belysa följande frågor:

- För vilka områden ska en kulturcheck gälla och hur ska den utformas för att passa Lund?
- Vad skulle införande av kulturcheck bidra till för positiva effekter?
- Vilka negativa effekter skulle införande av en kulturcheck innebära?
- Ger en kulturcheck exempelvis undanträngningseffekter för privata och offentliga verksamheter?
- Om en kulturcheck ger undanträngningseffekter, hur kan dessa motverkas?
- Hur mycket skulle införande av kulturcheckssystem kosta för kommunen?
- Vilka krav kan ställas på en godkänd anordnare?
- Ska det vara auktorisation eller upphandling?
- Hur kan ett kulturcheckssystem administreras och vad skulle det kosta?

Utredningen ska också ge en översikt över dagens kulturskola och andra aktörer som erbjuder kulturpedagogisk verksamhet med inriktning på musik, konst, dans eller drama för barn och unga i Lund. Utredningen ska också titta närmare på tre av de kommuner som redan har infört kulturcheck och vad konsekvenserna har blivit där. Därutöver ska utredningen redogöra för vilka initiativ och diskussioner om kulturskolan som finns på nationell nivå. Uppdraget ska slutredovisas av konsulterna den 9 juni 2016. Förfrågan vid direktupphandling av konsulterna finns i bilaga A.

---

¹Källa: Bilagor till Kommunfullmäktiges i Lund protokoll 2015 nr 143-174, sidan 380.

Genomförande

Arbetet med utredningen har pågått under perioden februari till juni 2016. Utredarna har inledningsvis satt sig in i bakgrunden till beslutet om att genomföra utredningen i Lund samt tidigare, och pågående², statliga utredningar om kulturskolan. Utredarna har satt sig in i verksamheten i den nuvarande kommunala kulturskolan och utbudet av privata kulturutövare för barn och unga i Lund. Utredarna har också undersökt erfarenheterna i tre andra kommuner – Nacka, Täby och Staffanstorps – som redan har infört kulturcheck. Utredarna har gjort intervjuer med tjänstemän, politiker, kommunala musik- eller kulturskolornas rektorer, och privata anordnare av musikundervisning för barn och unga, i dessa tre kommuner. Utredarna har även kontaktat jurist på SKL för att utreda rättsläget kring upphandling eller auktorisation av utförare. Utredningen presenterar en beskrivning av tre scenarier utifrån uppdragets frågeställningar. Samt förslag på vilka kulturaktiviteter som kan omfattas av checken och hur ett system skulle kunna utformas för att passa i Lund. Förslaget omfattar kostnadsberäkningar, konsekvensanalyser och förslag på administration och sätt att kvalitetssäkra urvalet av utförare. Utredningen avslutas med en lista över kontaktade personer och referensmaterial.

---

² Dir. 2015:46

2. Definition av begreppet kulturcheck

Begreppet kulturcheck används för att benämna en ersättning från kommunen till anordnare som erbjuder kulturverksamhet för barn och ungdomar på fritiden. En fastställd summa (check) följer med eleven som fritt väljer mellan privata och kommunala anordnare. Modellen är analog med systemet med skolpeng som finns inom hela skolväsendet i Sverige.

Checksystemet ger samma ekonomiska förutsättningar för såväl privata som kommunala anordnare. Systemet bygger på enhetstaxa som innebär att alla anordnare får lika stora checkar från kommunen och tar ut enhetliga avgifter från eleverna.

I dagsläget har fyra kommuner – Nacka, Österåker, Täby och Staffanstorps – infört checker av det här slaget. Samtliga har checksystem för musikskolan.

I juni 2011 gjorde Danderyd³ en snabbenkät till kommunerna i Stockholms län. Den visade att flera av kommunerna diskuterade frågan om att införa musik- eller kulturskolecheck redan då. En del kallar kultur- eller musikskolepengen för ett ”stockholmsfenomen” men diskussionen förs även i kommuner utanför Stockholmsområdet⁴.

Andra varianter

Det finns också andra varianter – än checksystem – där kommuner anlitar externa utförare inom kulturskoleområdet. År 2014 hade även Linköping, Uppsala och Värmdö⁵ externa utförare vid sidan av den egna kommunala verksamheten⁶. År 2015 sällade sig Haninge kommun till skaran då man bildade en kulturskola genom att kombinera den kommunala musikskolan med upphandlade tjänster inom kulturområdet⁷.

---

³ Pernilla Elfstrand på Danderyds kommun gjorde snabbenkäten.

⁴ Utredningar har genomförts i Värmdö kommun (2009), Lidingö stad (2009), Upplands-Väsby (2012), Karlstads kommun (2012), Järfälla kommun (2013), Upplands-Bro (2013). Ekerö, Danderyd, Solna och Uppsala har tidigare, eller nuvarande, diskussioner om systemet.

⁵ Den kommunala kulturskolan finansieras genom ett pengsystem, och tre föreningsdrivna kulturskolor får föreningsbidrag (peng per sammankomst och aktivitet) dock utan avtal med kommunen.

⁶ Källa: Kulturskolerådet. *Lägesrapport 2014 – resultat från Kulturskolerådets statistikinsamling*.

⁷ Kommunen har upphandlat fyra aktörer – ett dansaktiebolag, en dansförening, en teaterförening och ett film-media-design-företag. Dessa fyra aktörer är lovade ersättning för upp till 120 elever. De får 1200 kronor för varje elev. Kommunen har inte enhetstaxa utan aktörerna bestämmer själva hur stor avgift som eleven ska betala. Aktörerna har avtal med kommunen på tre år i taget. (Systemet har testats som pilotverksamhet i två år innan det sjösattes på riktigt 2015).

3. Statliga initiativ kring kultur i skolan och kulturskolan

År 2007 föreslog kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth ett system med kulturcheckar i grundskolan. Skolorna skulle få en peng för varje elev att använda till kulturverksamhet. Huvudmannen skulle själv få välja och kontakta kulturutövare. Kulturen skulle ingå i undervisningen och ge eleverna möjlighet att både uppleva och själva utöva kultur. I februari 2008 infördes bidraget Skapande skola, i enlighet med förordningen (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan. I dagsläget finns alltså en form av statlig kulturpeng som skolhuvudmän kan söka för kulturell verksamhet på skoltid. Lunds kommun har sökt bidraget för sina kommunala skolor under flera år.

Utredningar om kulturskolan

Kulturskolan är en för kommunerna frivillig och icke-obligatorisk verksamhet. Trots det har olika regeringar utrett verksamheten. Den nuvarande regeringen tillsatte under 2015 en utredning om nationell strategi för musik- och kulturskolan. Utredaren ska lämna förslag på hur staten kan bidra till att göra den kommunala musik- och kulturskolan mer tillgänglig och jämlik. Uppdraget ska slutredovisas den 30 september 2016. I direktiven till utredningen konstateras att cirka 200 000 barn årligen deltar i kulturskolans ämneskurser i form av till exempel undervisning i musik, dans, drama eller konst. Därutöver deltar lika många i annan verksamhet som projekt på skoltid, evenemang, musikaler, pjäser med mera. Utredningen ska bland annat:

- Kartlägga och beskriva den kommunala musik- och kulturskolans verksamhet i Sverige.
- Identifiera hinder⁸ för elevers deltagande i den kommunala musik- och kulturskolans verksamhet, och utreda vad som behöver göras för att uppnå en mer jämlik musik- och kulturskola.
- Identifiera alternativa undervisningsmetoder för att undanröja exempelvis geografiska hinder för att ta del av den kommunala musik- och kulturskolans verksamhet.
- Föreslå hur rekryteringen av elever till klassiska orkesterinstrument kan säkras.
- Föreslå åtgärder för hur försörjning av lärare och andra som ska undervisa i den kommunala musik- och kulturskolan kan säkras i framtiden.
- Göra en bedömning av för- och nackdelar med att författningsreglera kommunernas ansvar för verksamheten.
- Föreslå en nationell strategi för hur staten ska bistå kommunerna i arbetet med de kommunala musik- och kulturskolorna. Strategin ska ta hänsyn till betydelsen av lärarnas kompetens, ett brett utbud, jämlikhet, tillgänglighet och kvalitet.
- Strategin ska också omfatta samordning och uppföljning av den kommunala musik- och kulturskolan.

---

⁸ Till exempel avgifter, utbud, köer, socioekonomisk bakgrund, kön.

4. Kulturskolan i Lund

Kulturskolan i Lund har funnits som kommunal musikskola sedan 1944 och som kulturskola sedan 1998. Verksamheten vänder sig främst till barn och ungdomar i åldern 5-19 år. Merparten av eleverna börjar i Kulturskolan det år de fyller nio och störst andel av dem som går kurser är i mellanstadieåldern. Undervisningen bedrivs omväxlande i större grupper, mindre grupper och enskilt. Orkestrar och körer är en viktig del av verksamheten. De många orkestrarna har gjort att eleverna i Lund har ett fortsatt stort intresse för traditionella musikinstrument vilket avviker från den nationella trenden. Merparten av lärarna har minst fyraårig musikhögskola med pedagogisk inriktning. Flest elever finns i Lunds stad. Där går 14 procent av grundskoleeleverna i Kulturskolan vilket kan jämföras med att endast 7 procent i de östra kommundelarna⁹.

Kulturskolans verksamhetsuppdrag¹⁰

Kulturskolans verksamhetsuppdrag utgår från den kulturpolitiska strategi som fullmäktige beslutad 2008, de fullmäktige mål som Kultur- och fritidsnämnden beslutade 2011 och från barnkonventionen och andra styrdokument som rör barns och ungas kulturutövande¹¹. Enligt verksamhetsuppdraget ska Kulturskolan:

- Erbjud barn och unga i Lund möjlighet att utifrån deras lust och nyfikenhet, utveckla och lära sig kulturella och konstnärliga uttryck och därigenom kunna göra sina röster hörda i samhällsliv och kulturliv.
- Låta eleverna vara delaktiga i Kulturskolans verksamhet och utveckling samt ge dem inflytande i frågor som berör dem.
- Ha hög kvalitet och sträva efter att eleverna i undervisningen ska få de redskap och den tid som krävs för att de ska finna, utveckla och uttrycka sin egen kulturella och konstnärliga identitet.
- Erbjud en bred bas för barn och unga som vill utveckla sitt kulturutövande och sina kreativa förmågor samt möjliggöra för barn och unga att utvecklas till professionellt utövande kulturaktörer och entreprenörer.
- Erbjud ett brett utbud som balanserar konstformer och kulturarv och se till barns och ungas egna kulturuttryck.
- Vara en mötesplats för elever, lärare och publik som skapar förutsättningar för barns och ungas kulturella och konstnärliga utveckling.
- Vara tillgänglig för alla barn och unga oavsett bakgrund, förutsättningar och social tillhörighet samt arbeta strategiskt för att alla barn och unga ska ha kunskap om verksamheten.

⁹ Uppgifterna är från december 2013. Källa: Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag.

¹⁰ Källa: Förslag till verksamhetsuppdrag för Kulturskolan Lund med tillhörande plan för uppföljning och utvärdering. 2014-02-04.

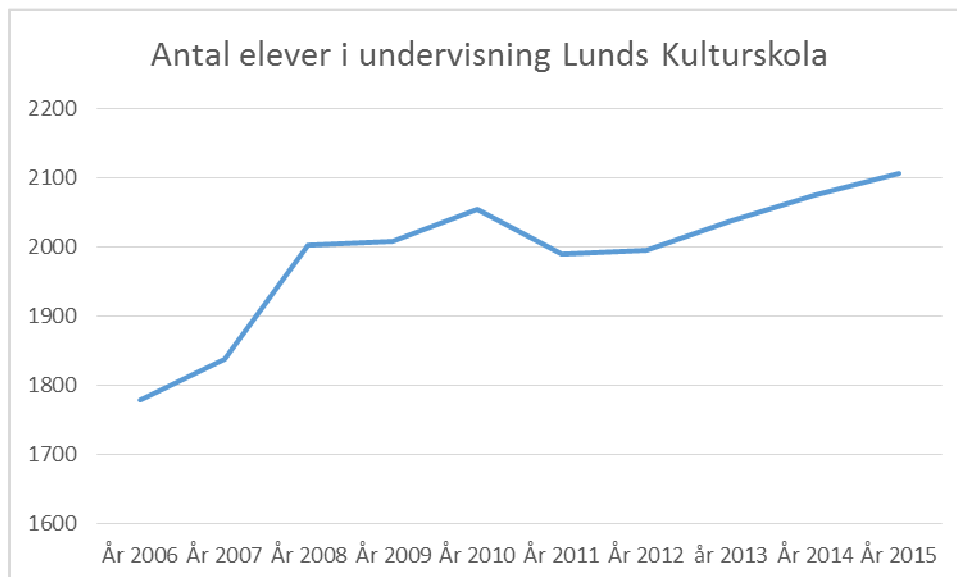
¹¹ Andra styrdokument innebär: Lunds Vision 2025; Handlingsplan för kultur 2014-2016; Lund välkomnar kultur; Den regionala kulturplanen för Skåne 2013 till 2015; De nationella kulturpolitiska målen; Seoul-agendan – Goals for the Development of Arts Education; Bonndeklarationen. Källa: Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag, sidan 5-6.

- Arbeta strategiskt för att kötiden till verksamheten ska vara så kort som möjligt.
- Arbeta aktivt i samverkan med Lunds förskolor, skolor och särskola och andra relevanta parter för att ge alla barn och unga möjlighet att utveckla sitt kulturutövande.
- Erbjuda publik verksamhet på olika nivåer från en pedagogisk utgångspunkt och som en del av det lokala kulturlivet och för att eleverna ska få erfarenheter som kulturutövare och kulturella entreprenörer.

Kulturskolans verksamhet ska följas upp och utvärderas vartannat år med start verksamhetsåret 2016. Utvärderingen ska omfatta elevstatistik, mätning av publik verksamhet och samverkan, och brukarundersökningar.

Antal elever och köer

2015 hade Kulturskolan 2 100 elever i åldrarna 5-19 år¹² och en kö¹³ på drygt 1 200 elever. För majoriteten av eleverna är kölängden kortare än två år och en del kan få plats direkt. Kön gäller framför allt välkända instrument som piano, slagverk och fiol.

Kursutbud

Kulturskolan erbjuder kurser i följande ämnen: (I parentes syns den avgift som eleven betalar per läsår för kurserna. Kulturskolan debiterar halva avgiften i början av varje termin.)

- Musik, kör och rytmik som inkluderar:
  - Instrumentundervisning Suzukimetoden (2600 kr)
  - Instrumentundervisning (2200 kr)
  - Piano i grupp och gitarr i grupp (1800 kr)
  - Rytmik, brassrytmik, träblåstrytmik (1750 kr)

¹² Siffran mäter antalet elevplatser och då Kulturskolan tillåter elever att vara med i mer än en verksamhet är det totala antalet individer något lägre.

¹³ Kön omfattar elever som ännu inte börjat i Kulturskolan, men även elever som redan går i Kulturskolan och som köar till ett eller flera andra ämnen.

Musikdator (1750 kr)

Kör och sånggrupp (1110 kr)

- Bild, film och animation och här ingår också keramik (1800 kr).
- Drama och teater (1750 kr)
- Dans (1750 kr alternativt 1900 kr beroende på lektionslängd)
- Nycirkus (1750 kr)
- Skrivande (1750 kr)

Kulturskolan erbjuder också ett begränsat antal elever varje år möjlighet att gå en Påbyggnadsutbildning i max två år efter studenten (3000 kr).

I dagsläget kan en elev som spelar instrument i ämneskurs också spela i ensemble vid ett tillfälle i veckan utan extra kostnad. (Instrumentaleleverna erbjuds alltså två undervisningstillfällen i veckan till en kostnad av 2 200 kr per år).

Intresset för att spela instrument är stort och 73 procent av eleverna finns inom musik, kör och rytmik. Resterande 27 procent går kurser inom övriga konstformer. Eleverna vid Kulturskolan får bara spela ett instrument åt gången. Det är däremot tillåtet att vara med i flera gruppämnen som körsång, dans, teater eller bild. Eleverna deltar på sammanlagt 200-250 publika evenemang av olika slag varje år där föräldrar, skolelever och/eller allmänheten inbjuds.

Övrig verksamhet

Utöver kursverksamheten ansvarar Kulturskolan också för:

- Instrumentuthyrning av vissa instrument till en kostnad av 475 kronor per termin.
- Kommunens skolbio för 10 000 skolbarn.
- Aktiviteter för barn och unga med omfattande funktionsnedsättning.
- Kulturtårtan som innebär att skolbarn, under några veckor, får ta del av Kulturskolans pedagogers kunskaper. Verksamheten är gratis för skolorna.
- Kulturfyrverkeriet är ett utåtriktad föreställnings- och rekryteringsprojekt som Kulturskolan erbjuder alla Lunds skolor sedan 2006. Varje år får cirka 100 klasser besök.
- Lunds Stadsorkester med 60 musiker som ger 6-7 konserter per år.
- Ett antal internationella samarbeten varje år, som till exempel Nordiska ungdomsorkestern.

Kulturskolan arbetar också med Skapande skola och kulturgarantin, men dessa verksamheter ligger huvudsakligen utanför Kulturskolans budget. Endast delar av samarbetet med kulturgarantin ligger inom budget. Dessa satsningar är Kulturskolans viktigaste medel för att nå alla elever i kommunerna genom att femåringarna involveras i denna verksamhet.

Kulturskolans personal

Inom verksamheten arbetar reguljärt cirka 65 personer. Lärarna är den största gruppen.

Cirka 60 personer delar på drygt 33 tjänster:

- Musik, 26,70 tjänster.
- Dans, 2,30 tjänst
- Bild, 1,8 tjänst
- Film, animation och skolbio, 0,75 tjänst
- Drama och teater, 1,50 tjänst
- Kulturtårta 0,3 tjänst.

De övriga delar på knappt 8 tjänster.

- Producent, 0,5 tjänst
- Ansvarig för Nordiska Ungdomsorkestern, 0,5 tjänst
- Ansvarig för Lunds Stadsorkester 0,6 tjänst
- Enhetschef, 1,0 tjänst
- Kulturskolechef 1,0 tjänst
- Ekonomiassistent, skolsekreterare och skolassistent, 1,92 tjänst
- Vaktmästare, 0,5 tjänst
- Städning 1,7 tjänst
- Dataansvar 0,1 tjänst

Kulturskolans lärare i skrivande och nycirkus är timanställda och syns därför inte i listan ovan.

Kulturskolan erbjuder också arbete till fem personer med funktionsnedsättning. Dessa tjänster finansieras till största delen med lönebidrag och finns inom bildverksamheten, arkiv, scen, vaktmästeri och ljudteknik.

Kostnader

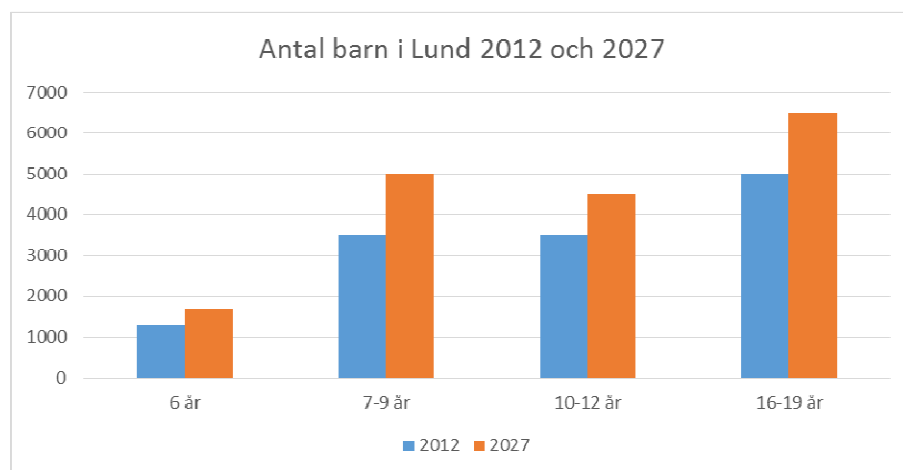
Nettobudgeten för musikskolan i Lund är drygt 21 miljoner kronor och den totala omsättningen är cirka 28 miljoner kronor. Kulturskolan har alltså intäkter på 7 miljoner och en självtäckningsgrad på 25 procent. Den största kostnaden är personal. Budgeten har under åtskilliga år legat i princip stilla, trots höjda löner och en ökande befolkning i kommunen. Genom att flytta resurser från den personalintensiva instrumentalundervisningen till de mera lönsamma gruppämnen har elevantalet kunnat ökas trots de minskade resurserna. Några nya verksamheter eller någon expansion har dock inte varit aktuella, tvärtom har verksamhetsgrenar som konsulentverksamhet och Kulturtårtan minskats kraftigt¹⁴. Sedan hösten 2006 har verksamheten vuxit med cirka 300 elever trots en minskad realbudget¹⁵.

¹⁴ Källa: Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag, sidan 27.

¹⁵ Källa: Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag, sidan 39, samt kompletterande siffror från Håkan Carlsson på Lunds Kulturskola.

Ökad efterfrågan att vänta

Det finns många indikatorer på att Kulturskolans elevplatser behöver öka för att kunna möta framtidens efterfrågan. Den kultur- och fritidsvaneundersökning¹⁶ som Lunds kommun genomförde 2012 visar att de som deltagit i Kulturskolans aktiviteter minst någon gång per månad har ökat sedan år 2006 i samtliga åldrar, vilket överensstämmer med ökat antal elevplatser på Kulturskolan under perioden¹⁷. Fler deltar alltså i Kulturskolans aktiviteter. I dagsläget har Kulturskolan en kö på drygt 1 200 elever. Därutöver finns sannolikt många som inte står i kö men som ändå är intresserade av Kulturskolans verksamhet. Var fjärde svarande i kultur- och fritidsundersökningen (2012) uppgav att de aldrig hade deltagit i Kulturskolans aktiviteter men att de hade ett mycket stort eller stort intresse av att göra det¹⁸. Till detta ska läggas att Lund har ökat sin befolkningens mängd med två procent årligen de senaste åren, och ökningen förväntas fortsätta de närmaste 20 åren. När det gäller barn i åldrarna 5 till 19 år, som utgör kulturskolans målgrupp, väntas ökningen vara markant. Se diagrammet nedan¹⁹.

Utmaningar inför framtiden

Internationaliseringen i Lund förväntas öka både genom inflyttning av arbetskraft från andra länder och den ökade flyktingströmmen. Därför behöver Lunds kommun hitta strategier för att möta den allt mer mångkulturella och flerspråkiga befolkningen.

Enligt kommunens översyn av Lunds kulturskola (2013) bör konstformer som dans, bild och skrivande utökas eftersom unga efterfrågar sådana kurser. Samtidigt bör kulturskolan arbeta för att föra vidare kulturarv till barn och unga i Lund inom de traditionella konstformerna. En av de största utmaningarna för kulturskolan är hur den ska nå fler barn och unga i hela Lunds kommun. Det är också en viktig del i direktiven till den statliga utredningen om kulturskolor.

¹⁶ 571 slumpmässigt utvalda unga i åldern 10-19 år svarade på undersökningen om sina kultur- och fritidsvanor (svarfrekvens 51 %).

¹⁷ Källa: Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag, sidan 11.

¹⁸ Källa: Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag, sidan 9.

¹⁹ Källa: Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag, sidan 12.

5. Kultur på fritiden för barn och ungdomar i Lund

Det finns ett stort antal aktörer i Lund som erbjuder kulturskapande och kulturupplevelser för barn och ungdomar. Om Lund väljer att införa kulturcheck kommer sannolikt flera av aktörerna vara intresserade av att inleda samarbete med kommunen. Dessutom kan etablerade anordnare från andra delar av landet flytta in, de som idag har kurser för vuxna kan utöka sin verksamhet så att den även omfattar barn och ungdomar och nya företag, förbund och föreningar kan starta.

Studieförbund

Sverige har tio statsbidragsberättigade studieförbund och alla har verksamhet i Lunds kommun: ABF MittSkåne, Folkuniversitetet, Ibn Rushd studieförbund, Kulturens Bildningsverksamhet, Medborgarskolan, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, Sensus studieförbund, Studiefrämjandet, Studieförbundet Bilda och Studieförbundet Vuxenskolan. Sex av dem erbjuder kulturverksamhet på fritiden för barn och ungdomar.

ABF MittSkåne: ABF MittSkåne har samarbete med dansföreningen New York Dance i Lund som erbjuder dansklasser i olika dansstilar för barn, unga och vuxna.

Folkuniversitetet: Folkuniversitetet har specifik verksamhet som riktar sig till barn och unga i form av musikundervisning, keramikkurser, programmeringsklubb och upptäckarklubb. I övrigt kursutbud är alla över 13 år välkomna och där finns kurser i mönsterkonstruktion, målning, teckning, silversmide, möbelstoppning, sång, gitarr, ukulele och en rad språkkurser. Folkuniversitetet har också samarbete med Lunds Ungdoms- och Hemgård (se nedan).

Medborgarskolan: Medborgarskolan erbjuder kurser i dans, musikal, och gitarr för barn och unga i olika åldrar, i Lund. Medborgarskolan har också After School Art Måleriverkstad för barn från 6 år och uppåt. Ett visst samarbete sker med Östra Torngårdens fritidsverksamhet med prova-på-verksamhet under Östra torndagen. Emellanåt erbjuder Medborgarskolan också sånglektioner för ungdomar i Lund, via Saxebornkören.

Sensus: Sensus samarbetar med PSS-Lunds Musikskola (se nedan) som erbjuder kurser för barn och ungdomar 5-18 år i främst piano, cello, fiol och gitarr. Sensus samarbetar också med svenska kyrkans församlingar och körverksamhet och har 6-7 körer. Därutöver har studieförbundet musik och rörelse för små barn.

Studiefrämjande: Ingen särskild barn- eller ungdomsverksamhet men erbjuder i ringa omfattning kurser i elbas, elgitarr, akustisk gitarr, trummor till alla ålderskategorier.

Studieförbundet Vuxenskolan: Studieförbundet Vuxenskolan erbjuder bland annat kurser i dans, matlagning, musik, slöjd &

hantverk, måleri & teckning och annat skapande som riktar sig till barn och ungdomar i Lund i åldrarna 2-16 år. Danskurserna finns inom ett koncept som studieförbundet kallas Style Dance Studio. Studieförbundet har samverkan med många olika föreningar. Bland annat Slöjdklubben för barn sju till 14 år (nedan).

Statliga och kommunala bidrag till folkbildningen²⁰

Statsbidrag till folkbildningen regleras nu i Förordning (2015:218). Ett av syftena med statens stöd till folkbildningen är att bidra till att bredda intresset för, och att öka delaktigheten i, kulturlivet. De frivilliga kulturverksamheter för barn och ungdomar som studieförbunden i Lund bedriver kategoriseras som ”annan folkbildningsverksamhet” och ger rätt till statligt verksamhetsbidrag²¹. För att få bidrag ska emellertid deltagarna vara sex år eller äldre under verksamhetsåret. Det innebär att studieförbunden inte får bidrag för verksamheter som riktar sig till barn i åldrarna 0-5 år. Verksamhet som utgörs av lek, spel och idrott ger inte heller rätt till statsbidrag.

Lunds kommun ger också verksamhetsstöd till studieförbunden utifrån samma kriterier som i den statliga fördelningsmodellen men med barnverksamhet för barn under 14 år som en del av målgruppsbidragsdelen. Kommunen kommer att revidera kriterierna utifrån Förordningen (2015:218) och den nya fördelningsmodellen börjar gälla 2017. Intentionen är att ansluta sig till de statliga riktlinjerna och därmed faller stödet till barnverksamheten.

Föreningar och företag

I Lund finns även andra anordnare som erbjuder kulturkurser för barn och ungdomar. Listan nedan är förmodligen inte komplett men visar tydligt att merparten av aktörerna erbjuder aktiviteter inom områdena musik, sång och dans.

Alla kan lära sig sjunga – med Saranna

Enskilda sånglektioner för personer i alla åldrar.

Engers Musikinstitut erbjuder kurser i violin, viola, cello och piano för barn, ungdomar och vuxna. De har också kammarmusik samt ensembleverksamhet för stråk- och träblås, horn, piano och gitarr samt specialkurser med inriktning på bland annat rytm och scenisk framställning.

Funkykidz är ett företag som erbjuder dansskola för barn i åldrarna två till åtta år.

Knattesku är en idrottsförening som erbjuder danskurser för barn i Lund i åldern tre till sju år.

Lilla teatern är en förening som erbjuder teaterkurser för barn och ungdomar.

---

²⁰ Källa: Statsbidrag till studieförbund 2017. Villkor och fördelningskriterier.

²¹ Enligt förordningen (2015:218) beslutar Folkbildningsrådet vilka som ska få statsbidrag och tilldelar dem medel.

LIMUS – Lunds Internationella Piano- och Musiksalong²² är ett företag som erbjuder terminskurser i piano, fiol, violincello, gitarr, tvärflöjt och blockflöjt, klarinett, saxofon, trumpet, kornett, cembalo, trummor och sång. Kurserna vänder sig till barn och ungdomar i åldern tre till 20 år.

LUKKAN är en ideell musikal- och teaterförening. Föreningen erbjuder musikal- och teaterkurser för barn och unga i åldrarna 7-17 år²³.

Lunds dans- och musikalgymnasium är en friskola som erbjuder kvällskurser i dans för nuvarande och före detta elever som vill upprätthålla sina kunskaper.

Lunds Ungdoms- och Hemgård är en föreningsdriven fritidsgård för alla åldrar som erbjuder kortkurser i musikproduktion och ljudteknik, DJ, fotografering, screentryck och graffiti.

Malmö Cirkusskola är en förening som erbjuder terminskurser för barn som är 4 till 16 år gamla i Lund.

Mejeriets Musikskola är en ideell förening som erbjuder kurser i sång, gitarr, elgitarr, piano, keyboard, trummor, elbas, kontrabas, saxofon, ensemble och musikproduktion.

Musikskolan Amadeus är en liten musikskola i Dalby som erbjuder undervisning i blockflöjt, cello, elbas, elgitarr, ensemble, fagott, fiol, gitarr, keyboard, klarinett, piano, saxofon och slagverk, sång, trumpet och tvärflöjt.

Månteatern är en fri teatergrupp som har fokus på scenkonst för barn och unga och erbjuder skolföreställningar och samarbeten med skolan. Sommaren 2016 kommer Mejeriets Musikskola och Månteatern arrangera ett kollo för musik- och teaterintresserade i åldern 14 år och uppåt.

New York Dance erbjuder ett stort antal danskurser för barn och unga i Lund och arrangerar även filmkvällar, tjej- och killkvällar, läxhjälp och läger.

PSS-Lunds Musikskola²⁴ samarbetar med studieförbundet Sensus. Musikskolan är en ideell förening som undervisar i piano, jazzpiano, gitarr, elgitarr, fiol, altfiol, cello, barnrytmik, blockflöjt, tvärflöjt, sång och musikteori.

Rockskolan är ett företag som erbjuder kurser för barn och ungdomar i piano, elbas, trummor, gitarr, sång och bandcoaching.

---

²² Auktoriserad av Staffanstorps kommun.

²³ LUKKAN hyr lokaler av Studieförbundet.

²⁴ Auktoriserad av Staffanstorps kommun.

SalsaKidz är en dansskola som ger kurser i salsa och flamenco för barn från fem år och uppåt. SalsaKidz är en del av den ideella kulturföreningen Cubasalsa.

Skånes hemslöjdsförbund har **Slöjdklubben** i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan Lund. Slöjdklubben vänder sig till barn i åldrarna 7 till 14 år.

Teater Sagohuset är en fri teatergrupp som ger kursen Sagodans för barn och unga med funktionsnedsättning under sommarlovet.

Utöver detta finns ett **30-tal körer** varav en fjärdedel har verksamhet för barn och ungdomar²⁵. Svenska kyrkan – Lunds församling har barn- och ungdomskörer bland annat i samarbete med Sensus.

Kommunala och regionala kulturinstitutioner

Flera kommunala och regionala kulturinstitutioner i Lund har återkommande verksamheter för barn och ungdomar även om de inte är utformade som terminskurser. Nedan finns några exempel. Utöver detta finns också museum, fria teatergrupper, fritidsgårdar och festivaler med kulturutbud för barn och unga.

Folkbiblioteket erbjuder bland annat bokklubbar av olika slag för barn 10-12 och 13-15 år.

Kulturen är ett regionalt museum som sträcker sig över två kvarter i centrala Lund. Museet anordnar sagostunder, pyssel, slöjdverkstäder, lekar, barnanpassade visningar och utställningar för barn. Under många helger och lov har museet särskilda familjeprogram.

Kulturcentrum Skåne är en ideell förening och ett regionalt centrum för musik, teater och konst som drivs med stöd från Lunds kommun. Det vänder sig till personer med lindrig utvecklingsstörning. Bland annat finns en öppen verksamhet som erbjuder kurser och workshops i musik, drama och bild. Kulturcentrum Skåne har också en treårig eftergymnasiala grundutbildning i musik, drama, teater och bild.

Lunds Öppna Verkstad drivs som en förening och är till för personer som är över 16 år och som bor i regionen. Verkstäderna gör det möjligt att på egen hand arbeta med sömnad och läderarbete, 3D-skrivare, elektronik, trä, metall, måleri och screentryck. Lunds Öppna Verkstad finns i kommunens hus Stenkrossen. Där finns även teaterscener, replokaler och andra lokaler.

Lunds stadsteater är kommunens gästspelsscen. Utbudet är brett med allt från internationella gästspel till lokala produktioner i form av dramatik, dans, show, konserter, musikaler, spex med mera.

---

²⁵ Källa: Maggi Ottarsdottir, Lunds kommun.

Lunds konsthall ägs och finansieras av kommunen. Den visar fyra utställningar om året.

Skissernas museum ägs av Lunds universitet. Vid besök på museet finns aktiviteter för barn, unga och vuxna i form av guidade turer både utomhus och inomhus, filmvisningar, föreläsningar, skapande verkstad och annat.

6. Erfarenheter från kommuner som infört checksystem

I utredningens uppdrag ingår att inhämta erfarenheter från tre kommuner som redan har infört checksystem, och att beskriva vad konsekvenserna har blivit där. Nedan finns en presentation av checksystemen i Nacka, Täby och Staffanstorps (i Täby använder de benämningen pengsystem).

6a. Erfarenheter i Nacka²⁶

I Nacka bor 98 000 personer och antalet invånare ökar stadigt. Kommunen har ungefär 23 000 folkbokförda invånare i åldern 4-20 år.

Musikskolecheck i Nacka

Nackas kommunala musikskola är en av Sveriges äldsta musikskolor. Under första halvan av 2000-talet var köerna långa. Ett annat problem var att tillgången till musikundervisning inte var likvärdig i alla kommundelar. Genom en satsning 2006 som hette Kulturlyftet²⁷ ville Nacka att barn och unga skulle erbjudas en bredare musikundervisning med hög kvalitet och att fler barn och unga skulle få tillgång till, och möjlighet att delta i, musikundervisning på sin fritid. Kommunen ansåg att det fanns förutsättningar för fler aktörer att driva musikskola.

Kraftig ökning av antalet elever

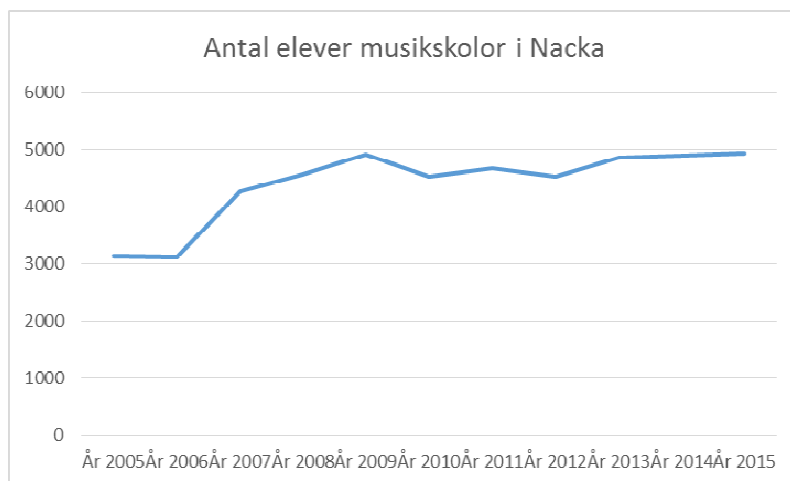
Höstterminen 2007 införde kommunen musikskolecheckar och kundval inom musikskoleverksamheten. Det innebär att kommunen auktoriserar musikskolor som kan verka i kommunen och ta emot musikcheckar. Checkarna gäller alla barn som är mellan 7 och 19 år och skrivna i Nacka. Efter att musikskolechecken infördes har åtta privata musikskolor startat verksamhet i Nacka. En av dem har lagt ned så idag finns sju privata utförare utöver den kommunala musikskolan. Antalet enskilda elever har ökat från 3 000 till 5 000²⁸.

---

²⁶ Källor i texten är Anna Hörnsten, utvecklingsledare kultur, Elina Magnusson, controller och Andreas Sundberg systemförvaltare i Nacka kommun.

²⁷ Under 2006 pågick ett projekt som kallades Kulturlyftet i kommunen. Projektet skulle bland annat ta fram en ny finansieringsmodell för hela Kulturnämndens verksamhet vilken innefattar bibliotek, musikverksamhet och övrig kulturverksamhet.

²⁸ År 2015 omfattade musikskoleverksamheten 4937 enskilda elever och 7483 elevplatser.

Tillgången till musikundervisning är nu mer jämnt fördelad i kommunen och problemet med köerna är borta även om en del barn och unga väljer att köa för att få gå hos någon viss anordnare. Det går att börja i en musikskola men ändå behålla sin köplats till förstahandsalternativet.

Mättnadseffekt

De utförare som är verksamma i Nacka är Järla husets Musikskola, Maestroakademin, Musikania, Nacka musikskola (kommunal), Rytmus musikskola, Saltsjöbadens musikskola, Studieförbundets musikskola och Östermalms Enskilda Musikskola i Nacka.

Den senast auktoriserade musikskolan var Musikhuset Nacka²⁹ som emellertid tvingades lägga ned vid årsskiftet 2015/2016 eftersom de misslyckades med att rekrytera tillräckligt många elever. Musikhuset Nacka hade inriktning mot pop och rock och konkurrerade därmed med redan auktoriserade musikskolor i Nacka med denna inriktning. Den näst senast tillkomna anordnaren är Järla husets Musikskola som startade 2012 och som har en liten verksamhet. Anna Hörnsten på Nacka kommun säger att ökningen av elevplatser har stagnerat de senaste åren. Det tycks finnas en mättnadseffekt för hur många som vill och kan delta i musikskoleverksamheten, så som den är utformad nu. Det bör emellertid tilläggas att det finns många barn som gärna skulle vilja ägna sig åt musik men vars familjer inte har råd att betala den nuvarande musikskoleavgiften, menar Anna Hörnsten.

Enhetstaxa

Det är kommunfullmäktige i Nacka som sätter avgifterna för de auktoriserade musikskolorna. Kommunen använder en enhetstaxa vilket innebär att alla auktoriserade musikskolor får lika stora checkar från kommunen och att kommunen tar ut enhetliga avgifter från eleverna. För eleverna kostar det alltså lika mycket oavsett vilken musikskola de väljer.

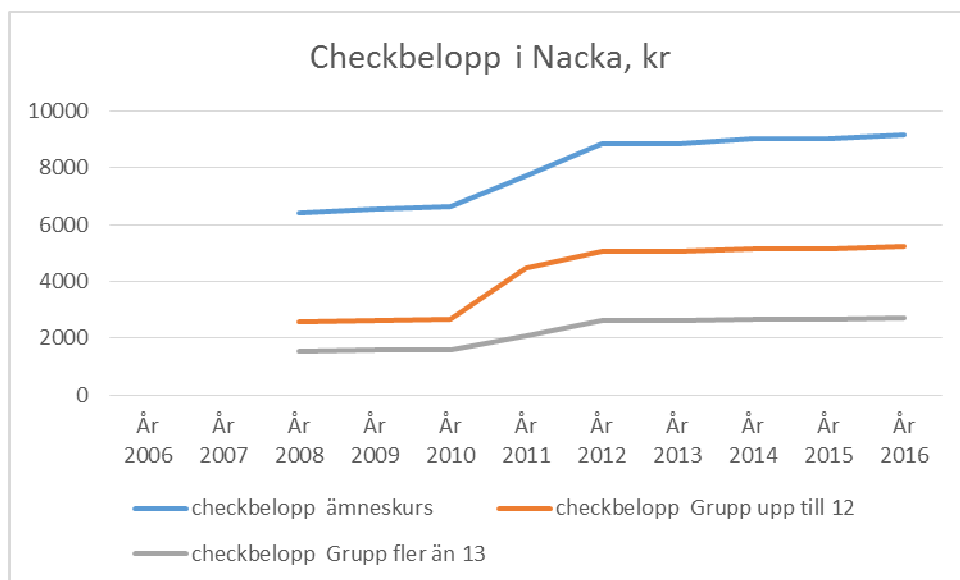
²⁹ Musikhuset finns även i Österåkers kommun.

Tre olika sorters checkar

Musikskolorna kan få tre olika sorters checkar från kommunen: (1) för ämneskurs (2) för ensembler/grupper med max 12 elever och (3) för ensembler/grupper med 13 eller fler elever. Varje elev kan få maximalt två musikskolecheckar per läsår vilket innebär två kurser per elev och läsår³⁰. År 2016 gäller nedanstående prissättning³¹:

Musikskola	Kommunens kostn barn/år	Avgift per barn/år	Total peng till utföraren
Ämneskurs	7006	2160	9166
Grupp ≤ 12 elever	4157	1060	5217
Grupp ≥ 13 elever	1660	1060	2720

Från och med år 2012 har Nacka infört dubbla checkar för barn och unga med så stora funktionsnedsättningar att de går i särskolan. Nacka har ingen syskonrabatt. Om familjen lever på försörjningsstöd får barnen avgiftsbefrielse i musikskolan. 2011 och 2012 höjde Nacka kommun checken för grupper för att stimulera gruppundervisningen, då den formen av undervisning hade minskat efter att musikskolechecken infördes.

Löpande bidrag

Checken/ersättningen betalas ut som ett löpande bidrag under hela läsåret. Utbetalningen är uppdelad och musikskolorna får betalt varje månad, det vill säga tolv gånger, under året. Systemet kräver en månatlig rapportering av vilka elever som är inskrivna i musikskolan.

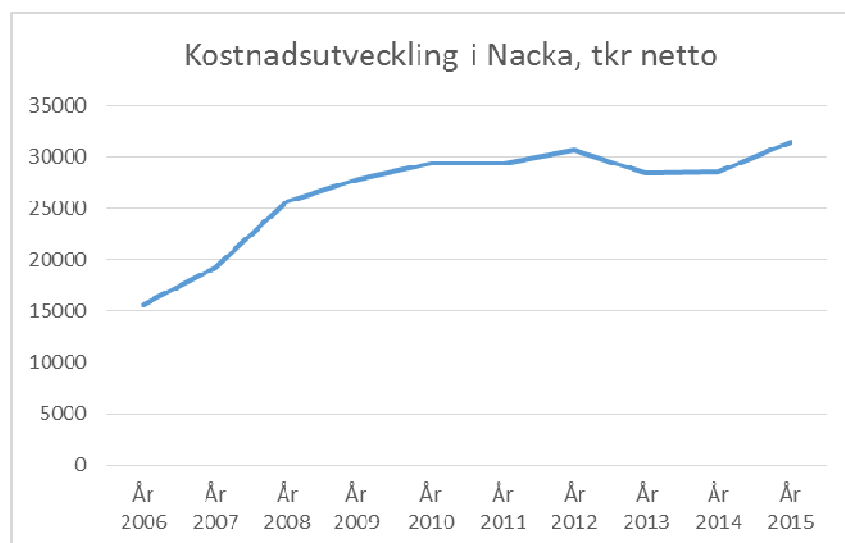
Eleverna betalar avgift till kommunen två gånger per termin. Elever som vill sluta i musikskolan har en månads uppsägningstid.

³⁰ Elev har rätt till två checkar exempelvis två ämnescheckar eller två ensemblecheckar (dock inte i samma ämnen) eller en kombination av de båda. Barn och unga mottagna i särskola, kan erhålla en extra check för det ämne som väljs.

³¹<http://www.nacka.se/UNDERWEBBAR/ANORDNARE/KULTUR/MUSIKSKOLOR/Sidor/Musikcheckarochavgifter.aspx>

Inget ekonomiskt tak

Nacka har inget ekonomiskt tak för antalet musikcheckar. År 2015 var kostnaden för checkarna 31,4 miljoner kronor³².

Nacka24 – ett sätt att välja

Nacka24Musik är ett system för kundval inom välfärdstjänsterna i Nacka kommun. Nacka uppskattar kostnaden för att integrera valet av musikskola i kommunens befintliga kundvalssystem till 500 000 kronor. Systemet har funnits i cirka tio år. Nacka24Musik har fyra funktioner: (1) elevernas val i ett webbaserat anmälningssystem (2) placering av eleverna, automatiskt till respektive skola (3) fakturering av terminsavgifter (4) utbetalning av ersättning till respektive anordnare. Nacka kommun säger att det är nödvändigt att ha ett system för kundvalstjänster om administrationen kring musikskolecheckar och andra tjänster inte ska bli för omfattande. Anna Hörnsten säger att systemet hade en del barnsjukdomar i början. De är borta nu men Nacka24Musik fungerar fortfarande inte så bra som kommunen önskar.

En dryg heltidstjänst arbetar centralt på kommunen med administration av musikskolecheckarna, auktorisation, kontroll och utbetalningar.

Auktorisation

De anordnare som ska få musikskolecheck måste godkännas av kommunen på ett eller annat sätt och valet står mellan att använda auktorisation eller upphandling. I Nacka kommun kan anordnare ansöka om auktorisation. Den som vill bli en del i systemet fyller i en blankett och sedan kontrollerar kommunen om utföraren uppfyller de krav som kommunen ställt upp. Kraven gäller bland annat administration, försäkringar, marknadsföring och kompetens. Kraven blir en form av kvalitetsstämpel³³. Alla anordnare som uppfyller Nackas

³² Total kostande för checkarna 2015 var 40 073 000 kronor (här räknas inte intäkterna in). Nettokostnad var 31, 4 miljoner kronor.

³³ Specifika auktorisationsvillkor Musikskolan. Nacka kommun.

<http://www.nacka.se/underwebbar/Anordnare/kultur/musikskolor/Documents/Auktorisationsvillkor%20musikskolan.pdf>

auktorisationskrav får ta emot elever med check. Nacka säger att överetablering motverkas av att auktorisationskraven är högt ställda. Systemet ger stor flexibilitet eftersom ansökan om auktorisation kan göras kontinuerligt under året. Den som har blivit auktoriserad är godkänd tills vidare och förfarandet behöver alltså inte göras om, vilket ökar tryggheten för anordnarna. Systemet ses som självreglerande då missnöjda elever kan välja att gå till andra anordnare. Auktorisation innebär betydligt mindre administration än upphandling. Auktorisation saknar dock lagligt stöd då begreppet inte finns i den lagstiftning som reglerar kommunernas verksamhet.

Utredning om övriga kulturskoleämnena

Nacka kommun håller just nu på att utreda möjligheten till att utöka kundval för övriga kulturskoleämnena. Utredningen ska vara klar för beslut till år 2018.

Referat av intervju med Mats Kiesel som under flera år var chef för Nacka musikskola. Idag är han verksamhetschef för den kommunala kulturproduktionen som omfattar bibliotek, kulturhus och musikskola³⁴.

Införandet av checkar har medfört att Nacka kommun lägger mer pengar på musikundervisning för barn och unga och därmed har antalet elevplatser ökat och kön har försvunnit. Vår verksamhet ligger kvar på samma nivå som innan musikskolecheckarna med cirka 3 000 elever. Vi har 60 procent av marknaden. De övriga sju musikskolorna har i princip tagit vår kö på cirka 2 000 elever.

Den kommunala musikskolan hade andra premisser än övriga musikskoleanordnarna när musikskolechecken infördes. Medan de kunde starta upp utifrån de nya förutsättningarna hade vi med oss stora fasta omkostnader. Det tog fem år att ställa om verksamheten och först förra året (2015) hade vi ekonomi i balans. Det är viktigt att ekonomin är i balans om politikerna ska se det som motiverat att behålla den kommunala musikskolan.

Här i Nacka räknas inte checken upp varje år och det märks först när vi har lönerrevision. Därför måste vi effektivisera verksamheten för att få det att gå ihop. Vi har fått analysera vilka elevverksamheter som bär sig, byta lokaler, flytta expeditionen och skapa rutiner så att lärarna kan sköta en större del av administrationen själva. På så sätt har vi blivit mer kostnadseffektiva. Vi ser också till att hålla intäkterna så höga som möjligt genom en kontinuerlig intagning under hela läsåret. Musikskolan har fortfarande många sökande till varje tjänst. Våra konkurrenter erbjuder i mycket liten omfattning tjänster utan anställer istället på timme eller avtal med f-skatt.

Nacka musikskola har en lång tradition av att låta elever spela både individuellt och tillsammans i ensembler. När musikskolechecken infördes hade vi svårt att få ekonomi i ensembleverksamheten. Kommunen höjde

---

³⁴ I Nacka är kommunen indelad i politiska nämnder med enheter (istället för förvaltningar) som ger uppdrag till auktoriserade utförare i form av privata, kommunala eller ideella utförare.

ensemblecheckerna 2011 och 2012 och sedan dess får vi verksamheten i grupper för 5-12 elever att gå runt, men vi har fortfarande svårt att få de stora grupperna att bära sig ekonomiskt. De andra musikskolorna har inte så stora orkestrar och det beror på att man behöver ha en viss massa av elever för att kunna sätta ihop olika fungerande ensembler. Det går inte om man bara har 100 elever som är olika gamla, spelar på olika nivå och olika instrument.

Vi har alltid försökt tillgodose önskemål från elever som har velat satsa lite extra eller önskat spela flera instrument. Reglerna för musikskolecheckarna har gjort detta svårare eftersom kommunen reglerar hur många checkar (musikskoleaktiviteter) en elev samtidigt kan använda.

Andelen yngre elever har ökat sedan musikskolechecken infördes. Fler vill in i systemet tidigt. En annan effekt är att vi idag har svårare att locka över elever till mer udda instrument. Tidigare när många köade till piano och gitarr kunde vi locka dem som stod i kö att börja spela ett annat instrument så länge – som till exempel träblås och blåckblås – och en del upptäckte att det var roligt och ville fortsätta. Idag finns inga politiska mål om att vi ska ha en mångfald av instrument och ingen har heller ansvar för denna fråga. Just nu ligger vi stabilt när det gäller saxofon, trumpet och trombon. De instrument som har det kämpigt är fagott, klarinett, oboe och tvärflöjt men så ser det ut i nästan hela landet.

Vi har en omfattande verksamhet på grundskolorna i form av medverkan i till exempel stråkklasser, musikklasser och rockskolor. Den verksamheten är helt och hållet uppdragsbaserad – skolorna köper alltså detta av oss – och det räknas inte som en del av musikskoleverksamheten.

För att lyckas är det helt centralt att sätta av pengar för marknadsföring och det är bra att vara ute på skolorna där kunderna finns.

Referat av intervju med Håkan Granat vikarierande musikskoleansvarig Studieförbundet

Studieförbundet har haft musikskola i Nacka sedan 2007, i Täby sedan 2009 och i Österåker sedan 2011. Vi har alltså varit med från start då dessa kommuner infört musikskolecheck/musikskolepeng. Även tidigare hade vi individuell musikundervisning men för att få lönsamhet, och kunna erbjuda lektioner till rimliga priser, behöver vi externa bidrag. De kommuner där vi är verksamma har inga generella folkbildningsbidrag så musikskolechecken/pengen är den enda ersättning vi får från kommunerna för den här verksamheten.

I Täby gick vi med förlust trots musikskolepengen så vi lade ned där 2013. Vi satsade på individuell undervisning i Täby och det blev inte lönsamt även om vi hade många elever. Dessutom hade vi höga hyreskostnader och problem med lokalerna för musikskoleverksamheten störde andra kurser i exempelvis yoga och språk.

I Nacka har vi istället satsat på gitarr och sång som lämpar sig bra för gruppundervisning. Man behöver ha 5-8 elever per lektionstillfälle för att

det ska bli riktigt lönsamt. Ett annat alternativ är att ha kortare lektioner på 20 minuter, för att hinna med fler elever, men vi har kommit fram till att lektionerna måste vara minst 30 minuter för att de ska hålla kvalitet. Nacka höjde visserligen ensemblechecken 2011 och 2012 men ersättningen är ändå så pass mycket lägre än de reguljära lektionerna att lönsamhet blir svår att uppnå.

Verksamheten i Nacka är mindre nu än tidigare. Som mest hade vi 450 elever men nu är de cirka 130. Tappet beror på att vi inte haft någon särskild medarbetare som arbetat med marknadsföringen i Nacka under de senaste de två åren. Samtidigt har våra konkurrenter varit offensiva och duktiga. Marknadsföringen är oerhört central för att lyckas.

Lokalerna är en jättstor utgiftspost för oss och det är svårt att skapa en helt konkurrensneutral situation mellan de privata anordnarna och kommunens musikskola. Kommunen har fördelar genom tillgång till lokaler. Vi behöver som minimum på 100-200 elever för annars blir lokal- och administrationskostnaderna per elev för höga.

En nackdel med checksystemet är att det är svårt att planera långsiktigt eftersom elevantalet – och därmed inkomsterna – kan ändra sig fort. Vi har inga tillsvidareanställda utan enbart timanställda och de får jobb en termin i taget. Det innebär osäkra villkor för våra lärare.

Jag tycker att kommunerna skulle behöva ta fram en plan för hur man ska finansiera sådana instrument som få väljer. Annars dör vissa instrument ut.

6b. Erfarenheter i Täby³⁵

Täby ligger två mil norr om Stockholm och har vuxit snabbt de senaste decennierna. Idag har Täby 68 000 folkbokförda personer och cirka 16 000 är i åldern 4-20 år.

Musikskolepeng i Täby

Täby Kulturskola ligger under Kultur- och fritidsnämnden och vänder sig till barn och unga från årskurs ett till och med gymnasiet. Kulturskolan erbjuder musikskola, teater och konst.

År 2009 införde kommunen en musikskolepeng för att öka elevernas möjlighet att välja musikskola. Då upphandlades fyra privata (externa) utförare. Den kommunala verksamheten var fortfarande anslagsfinansierad under en övergångsperiod på två år. Anslaget var baserat på 5 200 kronor per elev och år beräknat på en budget för 1 200 elever och utöver detta kom kostnader för lokaler och overhead. Den 1 augusti 2011 införde kommunen en elevpeng på lika villkor vilket innebär att privata musikskoleanordnare och den kommunala musikskolan får samma ersättning. Pengen ska täcka alla kostnader, det vill säga även overhead och lokaler. Kultur- och fritidsnämnden fastställer årligen ersättningsnivån och hittills har pengarna räknats upp 2 till 3 procent per år för att kompensera löneökningar. För 2016 gäller följande:

---

³⁵ Källor i detta kapitel: Tina Flood controller, Lisbet Säll, kulturskolechef och Camilla Ljungdahl, utredare i Täby kommun.

Musikskola	Kommunens kostn barn/år	Avgift per barn/år	Total peng till utföraren
Ämneskurs	5704	3400 ³⁶	9104 (exkl moms)
Ensemblespel ³⁷	3054	300	3354 (exkl moms)

Varje elev kan få maximalt en ämneskurspeng och en ensemblepeng per år. Eleven kan gå ämneskurs och ensemble hos samma utförare eller gå ämneskursen hos en utförare och ensemble hos en annan.

Antagning sker löpande och ingen återanmälan behövs för att påbörja en ny termin. Om eleven säger upp sin plats efter kursstart måste han eller hon ändå betala hela terminsavgiften. För utförarna gäller dock två månaders uppsägningstid. Det innebär att utföraren får musikskolepeng i två månader efter att eleven har sagt upp sin plats.

Administration

Täby kommun skickar ut fakturan för elevavgiften en gång per termin och eleven betalar direkt till kommunen. Utförarna får pengarna från kommunen i form av ett löpande bidrag vid åtta tillfällen under året. Eftersom ersättningen utgår per elev kräver systemet kontinuerlig rapportering till kommunen över hur många som är inskrivna i musikskola. De första åren hanterade kommunen detta manuellt i excelark vilket var tidsödande. Sedan 2015 görs rapporteringen i ett administrativt system som heter Hypernet. Där kan eleverna se utbudet av utförare och göra sitt val³⁸ eller säga upp sin plats. Systemet hanterar också statistik och utskick av fakturor. (Det har emellertid varit en del krångel inledningsvis. Till exempel har Hypernet svårt att hantera uppgifter på både individ- och gruppnivå vilket musikskolans verksamhet kräver.) Kultur- och fritidsförvaltningen köper en tjänst av kommunens Servicecenter för att administrera uppgifterna i Hypernet. Servicecenter ska därmed hantera support, utbetalningar och faktureringar inom musikskoleverksamheten. Detta till en kostnad av 240 000 kronor per år. Därutöver tillkommer 100 000 kronor i kostnader till systemleverantören (licenser mm).

Alla utförare har tillgång till Hypernet och sköter själva sin egen administration (elevantal mm) där. Inom den kommunala musikskolan är det rektor och en skolassistent på 75 procent som sköter sin administration.

När avtalen med de externa utförarna går ut krävs också resurser centralt på kommunen för att upphandla utförare.

Upphandlar privata anordnare

Endast privata utförare som kommunen har upphandlat kan erhålla peng för musikundervisning. Sedan musikskolepengen infördes har Täby kommun upphandlat utförare vid tre tillfällen: 2009, 2011 och 2015. Senast upphandlades följande fyra aktörer:

- Pianolärare (SMT HB)

³⁶ Ingen moms.

³⁷ Under år 2011 fick musikskolorna inte några pengar för ensemblespel men vid årsskiftet 2011/2012 infördes en ensemblepeng.

³⁸ Anmälan till musikskoleverksamheten görs av vårdnadshavaren eller myndig elev.

- Guitarrissimo Musikskola
- Musikhuset AB
- Musikstil AB

Två av dem har funnits med sedan starten 2011 (SMT HB och Musikstil) medan två nya tillkom då Tibble fria gymnasium och Studieförämjande valde att lägga ned sina verksamheter. Till skillnad från Nacka har Täby kommun valt att upphandla aktörerna istället för att auktorisera dem. Täby valde att upphandla eftersom ordet auktorisation inte finns i lagtexten. I Täby gör man en förenklad upphandling med en avtalstid på två år. Fördelningsnyckeln mellan avtalsleverantörerna är kundens eget val. Efter två år kan avtalet förlängas i ytterligare två år om anordnaren fortfarande uppfyller villkoren. Täby har begränsat antalet utförare till max fyra. Tidigare kunde en ny utförare komma in och ersätta den som försvann under en pågående avtalsperiod men så är det inte längre. Erfarenheten i Täby är att det är alltför arbetskrävande att göra en kompletterande upphandling på detta sätt. Enligt Tina Flood, controller, så har Täby också modifierat en del av kraven i anbudet. Till exempel har det visat sig viktigt att ha höga, men inte alltför exakta, krav på lärarnas kompetens. Det kan till exempel finnas lärare med mycket hög kompetens även om de inte har högskoleutbildning.

Kommunen reglerar verksamheten genom avtal

Kommunen reglerar musikskoleverksamheten genom att ange hur långa lektionerna ska vara³⁹, att eleverna ska få 28 lektioner per år och att lärarna ska ha relevant pedagogiskt utbildning. Genom avtal styr Täby kommun också vilka kurser som utförarna får hålla. Till exempel får anordnarna ha kurser i instrument och sång samt några kurser specifikt för äldre ungdomar (se fotnot). De nya musikskolorna har satsat på de mest välkända instrumenten som gitarr och trummor till exempel. I avtalen står det också att utförarna inte får ha inträdesprov eller välja bort elever på grund av till exempel funktionsnedsättning.

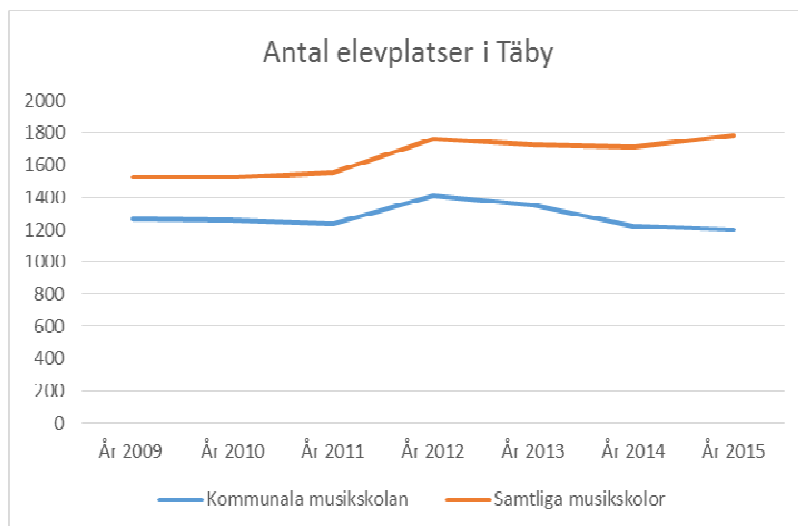
Elevplatser

Sedan musikskolepengen infördes har köerna i princip försvunnit. Den enda kö som fortfarande finns kvar är den till piano inom den kommunala musikskolan. Antalet elevplatser totalt (privata och kommunala) har ökat från 1 528 (2009) till nästan 1 800 (2015). Det är framför allt de privata/externa musikskolorna som växer medan antalet elevplatser på den kommunala musikskolan har minskat något, vilket lett till arbetsbrist där.

Observera att Täby inte hade någon check för ensembleverksamhet innan 2012. Siffrorna i diagrammet nedan visar alltså inte några platser för ensemble åren 2009-2011.

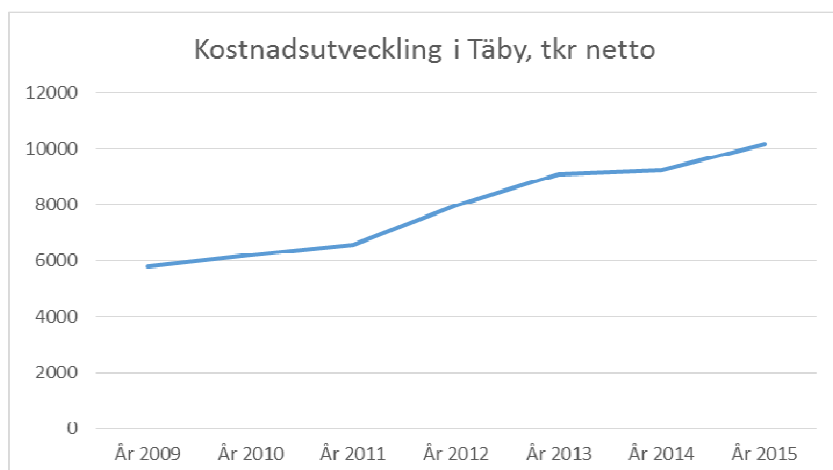
³⁹ Enligt regelverket för musikskoleverksamheten i Täby kommun från och med 1 augusti 2015: Undervisningen kan ske såväl individuellt som i grupp. Peng för ämneskurs gäller för instrument och sång. Peng för ämneskurs gäller även för musikdata, musikproduktion, dj för ungdomar i högstadiet och gymnasiet. Eleven har rätt till 28 lektioner i ämneskurs per läsår. Alla elever ska erbjudas möjlighet att spela tillsammans med andra samt ges möjlighet till framträdande eller konsert. En elev som går ämneskurs i musik har rätt till minst 20 minuters lektion, två elever 30 minuter och tre elever eller fler 40 minuter. Peng för ensemble/grupp gäller orkester och kör. Ensemble om minst fem deltagare med en lektionslängd på minst 50 minuter. Gruppen ska repetera varje vecka, minst 20 gånger per läsår. Ensemblepengen gäller inte för löst sammansatta spelgrupper inför konsert eller liknande. Konsert och uppspel räknas som lektionstillfälle.

Under våren 2013 genomförde Täby kommun en omfattande undersökning bland kommunens grundskole- och gymnasieelever⁴⁰. Syftet var att ge politiker och tjänstemän ökad kunskap om ungas livssituation och önskemål. Den visade att det finns fem till sju procent barn och unga som skulle vilja börja i kulturskolan men som ännu inte gjort det. Kommunens tolkning är att det finns potential för musikskoleverksamheterna i kommunen att växa lite till.

Inget ekonomiskt tak

Täby har inget ekonomiskt tak för vad musikskolan får kosta. Kostnaden 2015 var 10,5 miljoner kronor för musikskoleverksamheternas närmare 1 800 elevplatser. Observera att kostnaderna för 2009-2010 (nedan) omfattar den övergångsperiod innan pengsystemet infördes på lika villkor och då omfattade andra budgetposter. Under denna period hade den kommunala kulturskolan en högre ersättning än dagens peng. (Den kommunala kulturskolan hade ett underskott på en halvmiljon kronor förra året och har alltså i praktiken förbrukat mer än sin peng.)

⁴⁰ Studien heter "Ung livsstil" och Ulf Blomdahl är forskningsledare för projektet.

Instrumentuthyrning

Den kommunala musikskolan har hand om all instrumentuthyrning. Även de elever som går hos privata utförare kan hyra instrument här. Den tjänsten ligger utanför pengsystemet och är anslagsfinansierad.

Referat av intervju med Inger Dahlin-Elevant som har erbjudit piano-undervisning sedan 1998 genom sitt handelsbolag SMT HB.

Jag är mycket positiv till musikskolepengen. Jag ger lektioner i mitt hem och av de 90 elever som jag tar emot varje vecka kommer 40 från Täby med musikskolepeng. Systemet har inneburit en markant ökning av intäkterna för mig och jag tror att kommunens tanke var just att stödja små företagare. Jag upplever att de större anordnarna med fler anställda har svårt att få vinst i sina verksamheter. Jag tycker att systemet med upphandling fungerar bra. Jag ser inga nackdelar med musikskolepengen men vet att en del andra privata pianopedagoger har valt att inte gå med eftersom de måste inordna sig under kommunens regler. Reglerna säger bland annat att anordnarna inte får ha inträdesprov och inte får välja bort elever på grund av till exempel funktionsnedsättning. Jag vill också säga att det är viktigt att anordnare har pedagogisk utbildning från musikhögskola eller liknande. Att endast kunna spela ett instrument eller sjunga är inte tillräckligt. Inom en del andra verksamheter i Täby har eleverna inte fått lära sig noter eller andra teoretiska kunskaper som behövs. Eleverna har fått lära sig att spela på gehör men när styckena blir mer komplicerade tar det för lång tid att lära sig så, och då tröttnar de. De har också märkt att andra barn, som fått lära sig noter, kommit längre. Därför finns krav på oss som är upphandlade i Täby att vi ska ha pedagogisk utbildning och det är bra.

Referat av intervju med Mårten Fredholm, vd för Musikstil Sweden AB.

Jag startade Musikstil i liten skala 2005 i Täby. Idag har vi också viss verksamhet i Stockholm stad och Danderyd. Musikstil har funnits i Täby sedan musikskolepengen infördes och erbjuder instrumentkurser i gitarr, elgitarr, elbas, piano, keyboard, trummor och sång. Vi har också olika ensembler med inriktning på band, gitarr, sång, musikal och multimusik. Därutöver har vi några musikproduktionskurser och kurser i inspelningsteknik.

Jag tycker att samarbetet med kommunen ger ekonomiska förutsättningar för att bedriva verksamheten professionellt. Vi får ekonomin att gå runt. Samtidigt innebär systemet med enhetstaxa – där kommunen styr tariffen mot hushållen – att eleverna kan få rimliga terminsavgifter. Även om Täby har landets högsta avgift för musikskoleundervisningen så blir det ändå billigare för dem så här, än om de skulle betala hela avgiften osubventionerad.

Att vi är upphandlade innebär en kvalitetssäkring som ökar kundernas trygghet. Vid första upphandlingstillfället fick vi avtal på ett år med möjlighet till ett års förlängning. Vid andra och tredje upphandlingstillfällena tecknade vi avtal

på två år med möjlighet till två års förlängning. Jag måste förstås lämna in anbud varje gång som en avtalsperiod löper ut och det är arbetskrävande men man får upp rutin på sådant också.

Vi har 300 elever och antalet har ökat stadigt sedan starten. Idag jobbar 15 musiklärare på Musikstil. De har alla f-skattsedel och fungerar i praktiken som underleverantörer. De undervisar en eller två eftermiddagar i veckan och träffar cirka 20 elever var per eftermiddag. Musikstil har också en fast anställd musikskolechef på heltid.

Musikundervisningen bedrivs ute på 10-15 grundskolor i Täby. Kommunen godkänner alla lokaler som vi anordnarna använder. Kommunen har även regler för hur långa lektionerna ska vara. Genom avtal styr Täby kommun också vilka kurser som anordnarna får hålla, men utbudet är ganska traditionellt och jag ser en del begränsningar där. Jag skulle vilja vara mer fri att utforma kurser utifrån elevernas efterfrågan.

Jag tycker att det är fel att säga att musikskolechecken handlar om konkurrens. Istället handlar det om att bredda utbudet. Täby håller nere antalet aktörer genom upphandlingsförfarandet och det är bra. Om det ständigt skulle tillkomma nya aktörer skulle det leda till sämre kontinuitet eftersom eleverna nog skulle bli nyfikna och testa den nyaste och sedan byta igen, tror jag. Det är bra att kommunen väljer några utförare med omsorg.

6c. Erfarenheter i Staffanstorp⁴¹

Staffanstorp är grannkommun till Lund och har 23 000 folkbokförda invånare. Ungefär 5 500 av dem är i åldern 4-20 år.

Musikskolecheck i Staffanstorp

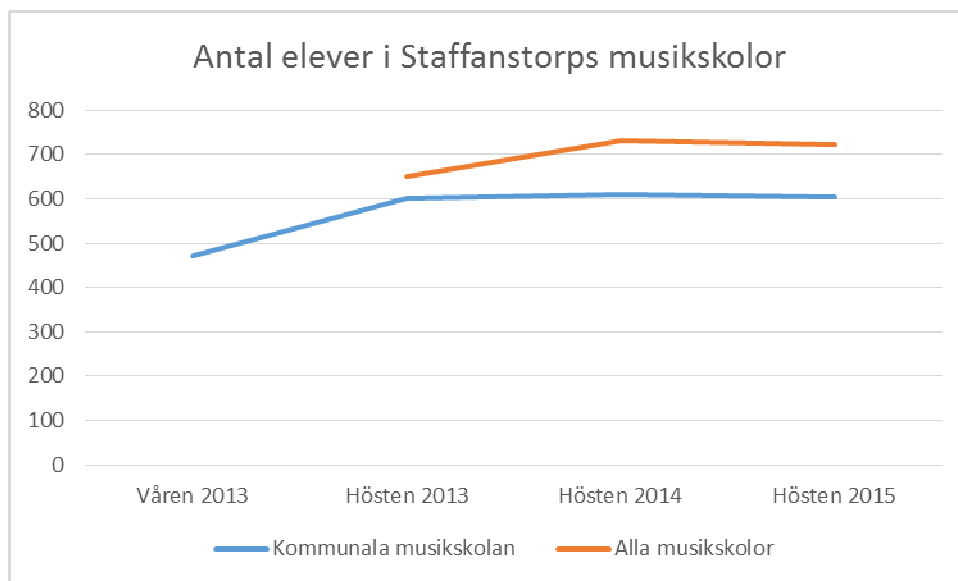
Kommunen har haft musikskola sedan 1980-talet och den vänder sig till barn och ungdomar som är 7 till 19 år. I början av 2010-talet hade musikskolan långa köer på upp till två år till framför allt gitarr, piano och solosång. För att få bort köerna och öka valfriheten införde kommunen musikskolecheckar hösten 2013, utan ekonomiskt tak. Sedan dess kan varje barn i åldern 7-19 år, som är folkbokfört i Staffanstorp, få max två checkar per termin⁴². När checksystemet infördes försvann köerna i princip och antalet elever som går i musikskola har ökat från 470 (vt 2013 innan checken infördes) till cirka 720 (ht 2015). Antalet elevplatser har ökat från 570 till närmare 880⁴³. I den kommunala musikskolan har antalet elever ökat med cirka 140 elever. De fyra privata utförarna har ungefär 110 elever sammantaget.

---

⁴¹ Källor i kapitlet: Bo Gertsson, utvecklingschef, Eva Hassgård, handläggare, Lena Forén Naranjo, musikskolechef och Mats Schöld, Kultur- och fritidschef i Staffanstorps kommun

⁴² Eleverna får checken från och med hösten det år man fyller 7 år, till och med den terminen man fyller 20 år.

⁴³ OBS! En del elevplatser är kostnadsfria för eleven och innebär inte utbetalning av check för kommunen och syns därför inte i denna siffra. En del utförare erbjuder nämligen kostnadsfri medverkan i kör eller ensemble om man läser en ämneskurs.

Auktorisation

Staffanstorp har, precis som Nacka, valt att auktoriserar utförare som vill bedriva musikskola i kommunen. Auktorisationskraven gäller bland annat administration, försäkringar, marknadsföring och kompetens. De är utformade med Nacka kommuns auktorisationskrav som förebild. Auktorisation kan ske kontinuerligt under året och den utförare som ansöker granskas av kommundienstämman samt av en oberoende konsult. Konsulten utvärderar undervisningens musikaliska- och pedagogiska kvalitet.

Kultur- och fritidsförvaltningen följer upp kvaliteten i de auktoriserade verksamheterna genom att bland annat göra oanmälda besök på musikskolorna någon gång per termin.

Fem musikskolor i Staffanstorp

Sedan hösten 2013 har kommunen auktoriserat fyra nya musikskolor: LIMUS Internationella Musiksalong, PSS – Lunds Musikskola, Rockskolan Sverige och Skånska Småstadens Kulturskola.

Staffanstorp är en liten kommun där de flesta grundskolor finns i centralorten. Den kommunala musikskolan har undervisning i två egna lokaler i centralorten, samt på två skolor i Hjärup och i en byskola mellan Staffanstorp och Hjärup. Tre av de nya utförarna har sina verksamheter i centralorten Staffanstorp och en har sin undervisning i Hjärup.

Enhetstaxa och tre olika sorters checkar

Kommunen använder enhetstaxa vilket innebär att alla auktoriserade musikskolor får lika stora checkar från kommunen och tar ut enhetliga avgifter från eleverna. För eleverna kostar det alltså lika mycket oavsett vilken musikskola de väljer. Det är kommunfullmäktige i Staffanstorp som fattar beslut om avgift och ersättningsnivå till musikskolorna. Musikskolorna kan få tre olika sorters checkar från kommunen: (1) för ämneskurs (2) för liten grupp med 4-12 elever (3) för stor grupp med 13 elever eller fler. Checkerna har legat på samma nivå sedan systemet infördes 2013 eftersom kommunen bedömer att ersättningen är väl tilltagen jämfört med nivåerna i andra kommuner med liknande system.

Musikskola	Kommunens kostn barn/år	Avgift per barn/år	Total peng till utföraren
Ämneskurs ⁴⁴	8600	2400 (momsbefriad)	11000 (exkl moms)
Liten grupp	4900	1100	6000
Stor grupp	2200	800	3000

Staffanstorp har också syskonrabatt. Första och andra syskonet betalar full avgift medan tredje och följande syskon inte betalar någon avgift⁴⁵.

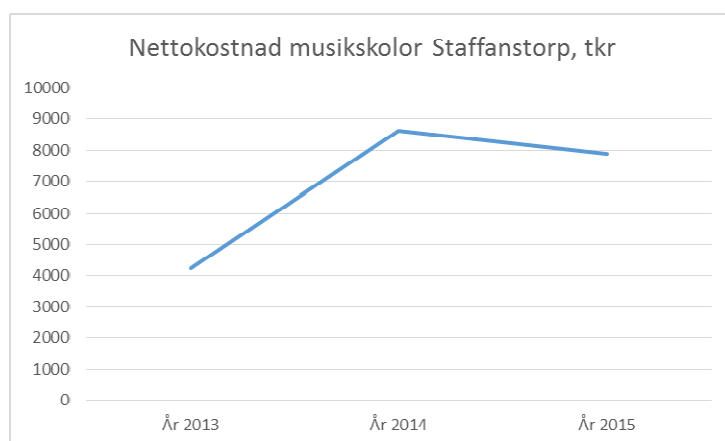
Löpande bidrag

Staffanstorp har ett skolelevregister som levererats av IST. Kommunen byggde ut det systemet 2013 för att det även skulle kunna hantera utbud, köer, ansökningar och uppsägningar inom musikskoleverksamheten. Kostnaden för utbyggnaden blev cirka 150 000 kronor. Systemet fungerar ganska bra även om det fortfarande förekommer buggar. Alla utförare har fått utbildning i systemet eftersom de själva sköter antagningen av elever som söker plats hos dem. Kommunen sköter all fakturering av terminsavgifterna. Idag arbetar en handläggare/controller halvtid centralt på kommunen med att administrera musikskoleverksamheten. Arbetet sker i nära samarbete med ekonomiavdelningen. Eleverna betalar avgift till kommunen två gånger per termin och utförarna får checken som ett löpande bidrag under hela året – en gång i månaden.

För eleverna gäller två månaders uppsägningstid (de får spela under uppsägningstiden). Det innebär att utföraren får musikskolecheck i två månader efter att eleven har sagt upp sin plats.

Inget ekonomiskt tak

Staffanstorp har inget ekonomiskt tak för musikskoleverksamheten. 2012 innan checksystemet infördes var kostnaden för musikskolan knappt 3,9 miljoner kronor. 2015 hade den ökat till 7,8 miljoner⁴⁶.

⁴⁴ Med ämneskurs menas undervisning av ett instrument, solosång eller annan kurs med en individuell inriktning där 1-3 elever deltar samtidigt.

⁴⁵ Staffanstorp erbjuder också vuxenundervisning i mån av plats men den verksamheten ligger utanför checksystemet.

⁴⁶ Enligt de siffror som utredningen har fått från Staffanstorp har alltså kostnaderna för musikskoleverksamheten fördubblats, trots att antalet elevplatser endast har ökat med cirka 50 procent.

Instrumentuthyrning

Den kommunala musikskolan hyr ut tvärflöjt, klarinett, saxofon, trumpet, baryton och trombon under ett år. Sedan måste eleverna köpa ett eget instrument. Valthorn, fiol, cello och dragspel finns i olika storlekar för olika åldrar och dem kan eleverna hyra under längre tid.

Den kommunala musikskolan hyr endast ut instrument till sina egna elever. De elever som går i privata verksamheter får ordna instrument på egen hand.

Referat av intervju med Lena Forén Naranjo, musikskolechef i Staffanstorp

Under det senaste året har vi haft stora problem med ekonomin och har inte något utrymme för verksamhetsutveckling. Vi har fått höga hyreskostnader och så fort vi tappar en elev tappar vi pengar. Det här ersättningsystemet skapar osäkerhet för personalen kring deras tjänster. Flera av de nya lärarna har en lägre tjänsteprocent med halvårsvis utökning om det finns elever. Om vi förlorar alltför många elever måste vi säga upp personal.

Under flera år har vi samarbetat med grundskolorna och till exempel haft rytmik med förskoleklass och brassrytmik med årskurs ett. Nu måste vi fatta beslut om hur vi ska gå vidare och undersöka om det finns andra sätt att hitta finansiering. Den osäkra ekonomin som musikchecksystemet medför befrämjar inte samarbete och utveckling. En traditionell musikskola är så mycket mer än en kursverksamhet!

Vi vill även fortsättningsvis kunna ta emot elever som vill gå fler än två kurser per termin hos oss. En del riktigt ambitiösa och begåvade elever vill gå flera kurser men vi får ju bara betalt av kommunen för två kurser. För följande kurser betalar eleven terminsavgiften men vi får inga övriga inkomster och det innebär förstås minus på kontot. De privata aktörerna kan agera annorlunda och ta in en högre avgift som bättre täcker vad det verkligen kostar.

Referat av intervju med Gabriele Katthän, ägare och skolledare på LIMUS.

LIMUS är en privatägd internationell musikskola som erbjuder kontinuerlig undervisning i samtliga klassiska instrument, samt elgitarr och sång. I ämneskurserna ingår möjlighet till minst två ensembletillfällen per termin. Ensemble anpassas till elevernas önskemål och kunskapsnivå. För elever som är 15 år och uppåt finns också möjlighet till kurser med enbart ensemble. LIMUS ger årligen cirka 20 elevkonserter med olika inriktningar⁴⁷.

Jag startade LIMUS 2010 som en vidareutveckling av Piano- och Stråksalongen. Verksamheten har växt kraftigt och har idag 20 lärare och cirka 300 elever. Vår huvudsakliga verksamhet finns i Lund men vi är även auktoriserade för Staffanstorps kommuns musikskolecheck.

---

⁴⁷ Bland annat Familjekonserter, Musiksagan av och för förskolebarn och rent klassiska konserter med Young Academy-linjen.

Den ekonomiska skillnaden för elever som är skrivna i Lund respektive Staffanstorp är enorm. En elev från Lund betalar 6 650 kr i terminsavgift för 60 minuters undervisning i veckan. (Av den summan är 1 310 kr moms.) En elev från Staffanstorp som väljer att gå två kurser – och alltså använda två musikskolecheckar – per termin har också undervisning 60 minuter i veckan men betalar bara 2 400 kr. Det är 4 250 kronors skillnad, bara för att eleven i Lund bor i ”fel” kommun och väljer en annan musikskola än den kommunala.

Tillsammans med en ekonom och Lunds kulturskolas budget har vi räknat ut att en enskild elev i musik subventioneras med cirka 8 000 kronor per år av Lunds kommun. Väljer man ett annat alternativ så får man betala hela kostnaden själv plus 25 procent moms. Den här orättvisan märks mest när det kommer till individuell instrumentundervisning eftersom den är så kostnadsintensiv. Gruppverksamhet som dans, bild, teater och kör har andra ekonomiska förutsättningar.

Vi har inte separat redovisning för kostnader och intäkter just i Staffanstorp, eftersom vår huvudsakliga verksamhet finns i Lund. Men jag är nöjd med checkernas storlek och upplever dem som kostnadstäckande. Det administrativa systemet i Staffanstorp fungerar i stort sett mycket bra.

En fördel med checksystemet i Staffanstorp är också att kommunen ser oss som en av ”sina” musikskolor. När det är konserter eller arrangemang blir vi som är auktoriserade inbjudna att medverka. Det gör att vi kan bidra till kulturlivet. Så är det inte i Lund där vi betraktas som konkurrenter till den kommunala musikskolan. Till exempel får vi inte ens lägga ut informationspapper om vår skola på den kommunala kulturskolans plats för information om kommunala kulturverksamheter. Kommunen tappar mycket kompetens på detta.

Jag tror att det går att utveckla samarbete mellan alla anordnare om de ges möjlighet att arbeta på lika villkor. Alla professionella vet till exempel att det är viktigt med ensemblespel. Det bör gå att utforma ett system där musikskolorna gynnas ekonomiskt om de samarbetar. Bland annat är det onödigt att betala kommunala lärare för att kompa elever på konserter när vi har pianoelever som kan och vill göra det som en del av sin utbildning. Jag ser också stora möjligheter att utvidga samverkan kring till exempel Lunds Stadsorkester. Idag är det bara lärare med tjänst på den kommunala musikskolan i Lund som får betalt för att spela i den. För alla andra, oavsett kompetens, är Stadsorkestern en amatörorkester med fritidsstatus. Genom samverkan kan mer kompetens släppas in och även fler elever skulle få möjlighet att prova på att spela i Stadsorkestern.

Jag tycker att auktorisationskraven på oss som anordnar musikskola i Staffanstorp är bra. Jag uppskattar att kommunen ställer krav på hög kompetens hos lärarna. Det vore också bra med krav på att utförarna ska ha en tydlig skolledning som tillsammans med lärarna ger riktning på skolan, klara förhållanden vem som äger skolan och vem som är arbetsgivare. Lärarna på LIMUS är timanställda och har tydliga anställningskontrakt, framtagna av en juristfirma. Dessvärre kan jag inte betala lika höga löner som Lunds kommun. I Lund kan kommunen alltså konkurrera genom att erbjuda lärarna högre lön och kollektiv-

avtal. Konkurrenter till kulturföretag som LIMUS är dessutom ”ideella föreningar” som Mejeriet och studieförbund, som också slipper moms, trots att de säljer exakt samma tjänster som vi. Därtill finns en utbredd svart marknad.

7. Så här skulle kulturchecken kunna se ut

I våra samtal med politiker i Lund har det framgått att utgångspunkten för förslaget om att införa kulturcheck grundar sig i en önskan om att avskaffa kön till kulturskolan. En kompletterande önskan är att öka valfriheten för eleverna. Andra kommuner som har utrett musikskole- eller kulturcheck har även velat öka mångfalden, förbättra möjligheterna för kulturarbetare att driva egen verksamhet, föra traditioner vidare via kultur- eller musikskolan eller att ge barn och unga livskvalitet. Det är viktigt att verksamhetens syfte och mål är klart. Det kommer att underlätta utvecklingsarbete och uppföljning.

Enligt direktiven ska utredningen belysa tre scenarios. Vi redovisar våra beräkningar nedan.

Kulturcheckernas nivå

Storleken på kulturchecken är avgörande för kvaliteten på undervisningen. Med en för låg check tvingas anordnarna att bilda stora grupper eller korta lektionstiden. En begränsad ekonomi kan också innebära svårigheter att konkurrera lönemässigt och att rekrytera lärare med kulturpedagogisk utbildning.

I Nacka, Täby och Staffanstorps kommuner erhåller utförarna en check som varierar med storleken på den utövande gruppen. De intervjuer som vi har genomfört med kommunala och privata utförare visar att de flesta – men inte alla – är nöjda med denna modell och storleken på checkerna. De negativa synpunkter som framkommit handlar om att det kan vara svårt att få ekonomi i de större gruppverksamheterna.

Kostnadsläget i Stockholmsområdet, där Nacka finns, är generellt något högre än i övriga landet. Vi bygger vårt resonemang på att det därför är rimligt att Lunds kommun använder (nästan) samma checkbelopp som Nacka. Anordnare i Nacka har uppenbarligen klarat av att driva sina verksamheter med dessa ersättningar under flera års tid. Vi skulle dock rekommendera en högre check till de större grupperna eftersom erfarenheter visar att utförarna kan ha svårt att få ekonomi i dessa verksamheter. Lund har dessutom en lång tradition av kör- och ensembleverksamhet och vi utgår från att detta är något som kommunen vill prioritera även framöver.

Enhetliga elevavgifter

Elevavgifterna i ett checksystem kan antingen vara enhetliga – det vill säga samma oberoende av vilken anordnare som eleven väljer – eller så kan kommunen välja att låta den enskilde anordnaren bestämma elevavgiften. Om enhetstaxa tillämpas är det kommunfullmäktige eller ansvarig nämnd som sätter avgifterna för de godkända kulturskolorna som därmed måste ta ut en enhetlig avgift från eleverna. Anordnare med stora utgifter för lokaler, utrustning och administration kan därmed inte kompensera sina kostnader genom att ta ut en högre terminsavgift. Enhetstaxan gör att anordnarna inte kan konkurrera genom pris. Utan enhetstaxa är risken stor att anordnare med små omkostnader tycker att ersättningen från kommunen är så pass god att de inte behöver ta ut någon avgift alls och därmed kan konkurrera med gratis undervisning. Enhetstaxa ger också kommunen möjlighet att lägga sociala aspekter på elevav-

gifterna, som till exempel att införa kostnadsfri kulturskola eller att ha en mycket låg avgift för att fler ska ha råd att delta.

Lund har flera olika avgifter i dagsläget men för ämneskurser inom musik är avgiften mycket nära den i Nacka. Lund har dock högre avgifter för undervisning i grupper med max 12 elever. Vi utgår från att Lund behåller nivån på sina avgifter. Denna nivå innebär att kommunen subventionerar verksamheten med cirka 70 procent (något högre på ämneskurserna).

Vi har räknat på följande belopp. Nackas siffror inom parentes som jämförelse:

Kurs	Kommunens kostn/barn/år	Avgift/barn/år	Total check till utföraren
Ämneskurs	7000 (7006)	2200 (2160)	9200 (9166)
Grupp ≤ 12 elever	3500 (4157)	1700 (1060)	5200 (5217)
Grupp ≥ 13 elever	2400 (1660)	1100 (1060)	3500 (2720)

Rabatter

Lunds kommun bör ta ställning till om de vill ge syskonrabatt, rabatt till familjer med försörjningsstöd och extra ersättning till anordnare som undervisar barn och elever med funktionsnedsättning.

Administrativt system för kundval

Ett checksystem med kundval ställer krav på ett administrativt system som kan ge eleverna överblick över det totala kursutbudet, hantera anmälningsförfarandet och ge möjlighet att kontrollera att checken utbetalas korrekt. Att upprätta ett sådant system innebär en större engångskostnad. Staffanstorps uppger att utbyggnaden av deras skolelevregister – för detta syfte – kostade cirka 150 000 kr. I Nacka kostade utbyggnaden av deras kundvalssystem 500 000 kr, för cirka 10 år sedan.

Personalresurser för administration

Ett system med kulturcheck och kundval kommer att innebära ökad administration för Lunds kommun. I Nacka arbetar en dryg heltidstjänst centralt med administration av musikskolecheckarna, auktorisation, kontroll och utbetalningar.

I Täby köper Kultur- och fritidsförvaltningen tjänster internt för hantering av support, utbetalningar och fakturering i det administrativa systemet till en kostnad av 240 000 kronor per år. (Utöver detta kommer också årliga kostnader för till exempel licenser till systemleverantören, på cirka 100 000 kronor per år.)

I perioder av upphandling/auktionering av anordnare och vid utvärdering och kontroll ökar arbetsbelastningen. Det är svårt att bedöma det administrativa behovet i Lund eftersom det handlar om en kulturskola och inte enbart musikskola. Kulturskola innebär fler möjliga aktörer och elever. Vi har räknat på att Lund avsätter minst 1 tjänst centralt för administration av checken.

De olika kulturskolorna ska sedan hantera sin egen administration och denna kostnad ska rymmas inom checken.

Kommunen tar in terminsavgiften

Vi menar att det bästa är att låta kommunen ta in terminsavgiften. Detta förfarande gör systemet mer rättvist eftersom momsreglerna är olika för de olika anordnarna. Studieförbundens omsättning är undantagen moms och kommunen kan lyfta momsen. Privata entreprenörer är däremot tvungna att lägga på moms på sina fakturor.

Det är rimligt att anordnarna får betalt relativt ofta för att slippa ta en ekonomisk risk. Till exempel skulle Lunds kommun kunna ta in terminsavgift två gånger per termin och betala ut kulturchecken till anordnarna en gång i månaden.

Uppsägningstid för eleven

Lunds kommun behöver också ta ställning till uppsägningstid för elever. Att inte ha uppsägningstid ger eleverna möjlighet att sluta genast och när de vill. Att ha uppsägningstid skapar tryggare villkor för anordnarna.

Med två månaders uppsägningstid får utföraren kulturcheck i två månader efter att eleven har sagt upp sin plats. Eleven ska kunna spela hos anordnaren under uppsägningstiden.

Fastställande av utbud inom kulturskolan

Av de tre undersökta kommunerna är det bara Täby som i likhet med Lund har en kulturskola. Nacka och Staffanstorp har musikskola. Täby har emellertid valt att endast konkurrensutsätta musikskolan och har låtit kulturskolans övriga verksamhet bli kvar i det gamla systemet. Ett skäl till det kan vara att musikskolan har ett större elevunderlag och är mer homogen vad gäller resursbehov.

Enligt utredningsdirektiven ska en check i Lund omfatta hela kulturskolan. Om Lunds kommun inför en kulturcheck med kundval blir det nödvändigt att definiera begreppet kultur. Det krävs i den praktiska hanteringen av upphandling/auktionering.

Kultur är ett vitt begrepp som används på olika sätt och i olika sammanhang. Vi har tittat närmare på orden ”arts” i engelskan och ”konstart” i svenskan. Till arts eller konstarter räknas litteratur, bildkonst, skulptur, film, arkitektur, teater, dans och konsthantverk. I vissa definitioner finns också gastronomi i begreppet.

Om Lund inför en kulturcheck är det troligt att det kommer att uppstå en diskussion om vilka verksamheter som ska omfattas av checken. Det finns många intressenter som kommer att ha ekonomiska incitament att göra definitionen så vid som möjligt. För kommunen är det en ekonomisk fråga hur många anordnare som kan omfattas av systemet.

Lunds kommun har idag en kulturskola med verksamhet inom musik, bild/keramik, dans, drama/teater, nycirkus, film/animation och skrivande. Vi har under våra kontakter med politiker och tjänstemän inte uppfattat någon önskan om att begränsa vilka konstarter som ska ingå i kulturskolan. Vi menar att det är rimligt att kulturchecken inledningsvis omfattar de konstformer som finns i den nuvarande kulturskolan. (Det är lättare att sedan utöka antalet konstformer än att begränsa.) I Lund finns redan ett flertal aktörer utöver Kulturskolan som erbjuder kurser till barn och unga i de flesta av dessa konstarter.

Kulturcheckens målgrupp: 7-19 år

I dagsläget vänder sig den kommunala kulturskolan i Lund till barn och unga i åldrarna 5-19 år men har olika åldersgränser för olika kurser. Till exempel kan de yngsta, femåringarna, köa till bland annat suzuki, dans och rytmik medan den som vill ställa sig i kö till skrivarkursen måste ha fyllt 13 år. Verksamheten för femåringarna har Kulturskolan börjat bygga upp på senare år. Framför allt når man femåringarna i den riktade konsulentverksamheten ute i förskoleenheterna⁴⁸. Kulturskolans ledning bedömer att det endast finns 15 femåringar i den reguljära undervisningen (suzuki, dans, rytmik).

Av utredningens uppdrag framgår emellertid att utredningen ska gälla konsekvenser av införande av en kulturcheck för barn och ungdomar i Lunds kommun i åldern 7-19 år.

Kvalitetskriterier

Oavsett om kommunen väljer att upphandla eller auktorisera nya anordnare måste vissa kvalitetskriterier sättas upp. Kriteriernas vidd och antal måste vägas mot anordnarnas möjlighet att finna lösningar och en rimlig ekonomi i sin verksamhet. Kriterierna bör vara begränsade och ge kommunen en garanti för att de kommunala medlen används optimalt. Om verksamheten sedan ändå inte uppfyller elevernas önskemål så kommer de att lämna den.

Rimliga krav kan anses vara att de lärare som ska undervisa bör ha adekvat kulturutbildning och eventuellt lärarkompetens. Det är också rimligt att kommunen ställer krav på lektionernas antal, till exempel minst 30 undervisningstillfällen per år. Det bör vara möjligt för anordnarna att använda tiden för lektionerna som konkurrensmedel men med en nedre gräns på till exempel minst 20 minuter. Det ger en garanterad miniminivå som omöjliggör alltför kraftig konstandseffektivisering och rationalisering som går ut över verksamheten.

Lunds kommun bör vidare ställa krav på att de lokaler som anordnaren nyttjar är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Kommunens ambitioner för kulturskolans/eventuella nya anordnares roll i Lunds kulturliv kan också vägas in i kriterierna. Till exempel kan man kräva att fristående anordnare ska medverka i gemensamma kulturaktiviteter i kommunen. Detta för att undvika att checksystemet slår sönder det lokala kulturlivet där kulturskolan idag har en viktig roll. Det vore också möjligt att införa krav på ensembleverksamhet i någon form. Det vore fullt rimligt att uppmuntra musikskoleanordnare, eller att ställa krav på dem, att samverka med andra för att driva orkestrar och arrangera konserter.

Kvalitetskriterierna kommer förmodligen att behöva utvecklas och förändras när kommunen fått erfarenhet av checksystemet.

---

⁴⁸ Kulturskolan arbetar med Skapande skola och kulturgarantin, men dessa verksamheter ligger huvudsakligen utanför Kulturskolans budget. Endast delar av samarbetet med kulturgarantin ligger inom budget. Dessa satsningar är Kulturskolans viktigaste medel för att nå alla elever i kommunerna genom att femåringarna involveras i denna verksamhet.

Auktorisation eller upphandling

De anordnare som ska få kulturcheck måste godkännas av kommunen på ett eller annat sätt och valet står mellan att använda auktorisation eller upphandling.

Lagstiftning

De valfrihetssystem som finns idag i kommunerna, inom bland annat skola och omsorg, regleras av speciallagstiftning för respektive område: Lagen om valfrihet (LOV) gäller för social verksamhet medan skolpengen regleras i skollagen. Ett valfrihetssystem inom kulturskola, som inte regleras av dessa lagar, bör hanteras genom lagen om offentlig upphandling (LOU 2010).

Enligt LOU kan avtal tecknas med flera leverantörer. Lagen säger att leverantörerna då ska rangordnas utifrån den ordning i vilken avrop ska göras. Ett alternativ till rangordning är att göra en andra upphandling inför varje avrop. De här typerna av förfarande fungerar inte när det gäller kulturchecken. Därför kan kommunen tillämpa en annan fördelningsnyckel mellan avtalsleverantörerna (än rangordning eller andra upphandling) som innebär att den enskildes val styr valet av leverantör. Vid valfrihetssystem med kundval är detta viktigt eftersom hela poängen är att kommunen ska kunna upphandla flera aktörer och att kunderna sedan har ett fritt val. Om detta tillämpas måste det framgå av förfrågningsunderlaget att kommunen kommer att ta hänsyn till den enskildes val vid avrop.

För- och nackdelar

Systemet med auktorisation ger stor flexibilitet eftersom ansökan om auktorisation kan göras kontinuerligt under året. Den som har blivit auktoriserad är godkänd tills vidare och förfarandet behöver alltså inte göras om vilket ökar tryggheten för anordnarna. Systemet ses som självreglerande då missnöjda elever kan välja att gå till andra anordnare. Auktorisation innebär betydligt mindre administration än upphandling. Auktorisation saknar dock lagligt stöd då begreppet inte finns i den lagstiftning som reglerar kommunernas verksamhet.

Upphandlingsförfarandet är administrativt betungande och mindre flexibelt än det auktorisationsförfarande som finns i bland annat Nacka och Staffanstorp. Upphandling är emellertid det alternativ som är påkallat ur en rättslig synvinkel även om rättsläget fortfarande kan betraktas som oklart eftersom aktuella tjänster inte har prövats i domstol.

Här vill vi också passa på att nämna att även momsproblematiken kan bli komplicerad om man väljer andra metoder än upphandling. Vid upphandling kan kommuner få moms-ersättning som kompenserar kommunen för ingående moms i verksamhet som inte är moms-pliktig. Syftet med ersättningen är att momsen inte ska vara en kostnad för kommunen. Momsen ska inte påverka om kommunen väljer att utföra tjänster i egen regi eller upphandla dem från privata entreprenörer.

Hittills har ingen kommun i Sverige upphandlat en hel kulturskolas verksamhet inom så många områden som skulle bli aktuellt i Lund (dans, teater, musik osv). I början kan det finnas anledning att begränsa antalet aktörer inom varje konststart för att få en rimlig och hanterbar upphandlingsadministration.

Upphandling i Lunds kommun

Vid ett upphandlingsförfarande har Lunds kommun ett antal riktlinjer som upphandlingsunderlag ska ta hänsyn till. Dit hör miljöpolicy och etiska riktlinjerna. De etiska riktlinjerna innehåller krav som ska garantera de anställdas rättigheter. Lunds kommun har ett flertal dokument⁴⁹ som styr upphandlingsförfarandet i kommunen. I framtiden kan det bli aktuellt med krav angående ”kollektivavtalsliknande nivåer”, enligt kommunens upphandlingsenhet.

7a. Scenario 1: Kulturcheck med budgettak

Detta scenario innebär att kulturchecken ska genomföras inom ett budgettak på 21 061 tkr, vilket motsvarar Kulturskolans nuvarande nettobudget. Kulturskolans kostnader är fördelade på fyra områden – ledning, undervisning, stadsorkester och Nordiska ungdomsorkestern.

Områden, tkr	brutto	netto	intäkt ⁵⁰
Ledning	9 413	7 814	1 599
Undervisning ⁵¹	17 844	11 914	5 930
Stadsorkester	1 169	989	180
Ungdomsorkestern	756	344	412
Totalt	29 182	21 061	8 121

Ett annat sätt att dela in verksamheten

Enligt Kulturskolans ledning har man 2 100 elever i verksamheten. Detta är dock inte 2 100 unika individer utan siffran anger kursplatser då en och samma individ kan gå flera kurser parallellt inom Kulturskolan⁵². Till exempel kan individen spela ett instrument, gå en kurs i bild och en annan kurs i drama samtidigt⁵³. Den individen räknas då som *tre elever* men har faktiskt möjlighet att delta på *fyra kurstillfällen* i veckan. Det beror på att bildgruppen träffas en gång i veckan och dansgruppen träffas en gång i veckan medan instrumentundervisningen erbjuder två tillfällen i veckan. Ämneskurserna för elever som spelar instrument omfattar nämligen ett tillfälle med enskild undervisning på 20 minuter, och ett tillfälle med ensemblespel, per vecka. (Ensemblespel ingår alltså i ämneskursen utan extra kostnad eftersom Kulturskolan anser att ensemblespelet är lika centralt som de individuella lektionerna i musikundervisningen.)

För att kunna översätta Kulturskolans nuvarande verksamhet till en sådan modell som används i Nacka, behöver elevplatserna delas in i (1) ämneskurser (2) mindre grupper och (3) större grupper. Enligt Kulturskolans ledning fördelar sig eleverna då på följande sätt:

⁴⁹ Lunds kommuns program för hållbar utveckling, Inköps- och upphandlingspolicy för Lunds kommun, Riktlinje för upphandling, Rutin för att ställa etiska krav i upphandlingar, Riktlinjer för samhällliga mål.

⁵⁰ Intäkterna kommer från elevavgifter och entréavgifter med mera.

⁵¹ I denna post ingår Kulturtårtan och Skolbio som har en nettokostnad på 321 000 kr per år och en intäkt på 230 000 kronor.

⁵² Enligt Kulturskolans ledning gick 1 870 unika individer i Kulturskolan den 31 maj 2015.

⁵³ Eleverna vid Kulturskolan får bara spela ett instrument åt gången. Det är däremot tillåtet att vara med i flera gruppämnen som körsång, dans, teater eller bild.

Kulturskolan Lund

Ämneskurser	1578 / 52 procent
Grupper < 12 elever ⁵⁴	791 / 26 procent
Grupper > 13 elever ⁵⁵	646 / 22 procent
Totalt⁵⁶	3015 / 100 procent

Ämneskurser i instrument som tidigare räknats som *en* enhet (men som alltså ges vid två tillfällen per vecka) blir nu uppdelade i *två* grupper här. Därav blir summan av kursplatserna högre i denna beräkning. Vi antar därför att många, men inte alla instrumentelever som går ämneskurs, deltar i båda undervisningstillfällena.

Möjligt att subventionera ensemblespel ännu mer

I checksystemet får eleven betala en avgift för ämneskurs (2 200 kr per år) och ytterligare en avgift för att delta i ensemble (1 100 kr per år) istället för att som idag få både individuell undervisning och orkesterspel för en avgift (2 200 kr). Med ”check-modellen” får man alltså högre kostnadstäckning då intäkterna till kulturskolan ökar. Samtidigt ökar risken för att några elever väljer bort ensemblen på grund av den högre avgiften. Men genom att betala avgift för ensemblen kan eleven också få en känsla av att orkestern är ett åtagande, och få ökat incitament att närvara och inte avbryta sitt deltagande under pågående termin.

Om kommunen vill prioritera ensemblespel är det förstås möjligt att subventionera verksamheten i högre grad, på det sätt som görs idag, genom att även fortsättningsvis erbjuda kostnadsfri ensemble. Om Lunds kommun vill satsa ytterligare på ensemblespel går det också att skapa en högre check för ämneskurser i musikskolor där både ensemblespel och individuell undervisning *omfattas som ett krav* (och ha en annan check för grupper över 13 elever dit man exempelvis räknar körer och dans- och musikalgrupper). Det är emellertid en avvägning hur mycket kommunen ska styra utförarnas verksamhet. I Täby väljer till exempel den kommunala musikskolan att även erbjuda kostnadsfri ensemble som ett sätt att konkurrera.

I den här scenariobeskrivningen har vi valt att utgå från verksamheten i Nacka eftersom den är beprövad och ger en tydlig bild av kostnader och intäkter.

Räkneexempel: Enbart kurser inom budgettaket

Genomsnittskostnaden för en elev i Lund – utifrån de checkbelopp som vi föreslår ovan och nuvarande fördelning mellan ämneskurser och grupper – blir 5078 kr netto.

$$0,52 \times 7000 + 0,26 \times 3500 + 0,22 \times 2400 = 5078$$

$$21\,061\,000 / 5078 = 4147$$

Totalt skulle checksystemet – med de belopp som vi föreslår ovan, nuvarande nettobudget och nuvarande fördelning mellan ämneskurser och grupper – rymma drygt 4 100 elevplatser.

---

⁵⁴ I denna grupp ingår rytmikelever, musikelever som undervisas i grupp, bild, dans, teater.

⁵⁵ Här ingår till exempel körelever och orkestrar/ensembler.

⁵⁶ Kulturskolan har sedan många år fört statistik över antalet elever 6-19 år. I denna summa ingår alltså även 6-åringar, även om uppdraget till utredningen är att se på kostnader för en kulturcheck för elever 7-19 år.

Räkneexempel: Kurser och central administration inom budgettaket

För att kunna administrera ett checksystem krävs emellertid central administration på Lunds kommun. Som jämförelse har Täby, med cirka 1 800 elevplatser i sina musikskolor, en årlig kostnad för detta på 240 000 kronor. Därutöver tillkommer avgifter till systemleverantören på cirka 100 000 kronor per år. Eftersom Lund redan idag har fler elevplatser än Täby – och checksystemet i Lund gäller hela kulturskolan – skulle kostnaden för administration bli högre än i Täby.

I Nacka arbetar drygt en tjänst med administrationen. Även Lund bör avsätta minst en tjänst för central administration av checksystemet. Det innebär cirka 600 000 kronor per år⁵⁷. Som schablon lägger vi på en kostnad på 100 000 kr för system/licenser.

$$21\,061\,000 - 700\,000 = 20\,361\,000 \text{ kr.}$$

$$20\,361\,000 / 5078 = 4010$$

Checksystemet – med de belopp som vi föreslår ovan, nuvarande nettobudget minus central administration och nuvarande fördelning mellan ämneskurser och grupper – rymma 4000 elevplatser.

Räkneexempel: Fortsatt anslagsfinansiering av orkestrarna, check och central administration inom budgettaket

Beräkningarna ovan utgår från direktiven för utredningen som frågar efter en kulturcheck inom nuvarande budget. De etablerade checksystem som tillämpas i Nacka, Täby och Staffanstorps är utformad för att finansiera kurser som vänder sig direkt till eleven på fritiden. Modellen omfattar inte ersättning för annan verksamhet som exempelvis Stadsorkestern, Nordiska ungdomsorkestern, skolbio eller Kulturtårtan. Checken ska finansiera alla kostnader som *kursverksamheten* har – som arbetskraft, ledning, lokaler, tjänster och material.

Enligt de siffror som vi har fått från kulturskolans ledning och Kultur- och fritidsförvaltningen har Ungdomsorkestern och Stadsorkestern en budget på 1 333 0000 kronor netto. Kulturtårtan och Skolbio som har en kostnad på 321 000 kronor netto.

I räkneexemplet nedan har vi lyft ut dessa budgetposter samt dragit bort kostnaden för central administration/kundvalssystem. Kvar blir en nettobudget på cirka 18 700 000 kr att fördela inom checksystemet.

$$21\,061\,000 - 700\,000 - 1\,333\,000 - 321\,000 = 18\,707\,000 \text{ kr.}$$

$$18\,707\,000 / 5078 = 3\,684$$

---

⁵⁷ Medellön för en handläggare (Arbetsidentifikation, AID, 151010 år 2015): 36 100 kr. För att få årslön brukar SKL räkna upp med 12,2 vilket innebär 440 420 kr. Om man vill ha med de så kallade PO-påläggen (Personalomkostnadspålägget för avtalspensionen) så tillkommer ytterligare 38,46 procent vilket blir: 609 805 kr. Källa: Rolf Ström, handläggare statistiksektionen SKL.

Resultatet med knappt 3 700 elevplatser kan ställas i relation till att kulturskolan i nuläget har cirka 3 000 elevplatser. Det verkar alltså som om man med de ersättningsnivåer som fungerar i Nacka (och den fördelning av elever som finns i Lund idag) skulle kunna bedriva ungefär samma verksamhet, inklusive central administration av kundvalssystemet, och få in cirka 700 elevplatser till.

De verksamheter i Nacka som de facto bedriver sin verksamhet med dessa ersättningsnivåer idag har förmodligen betydligt lägre overheadkostnader än vad Lunds Kulturskola har.

Lokalkostnader

Kultur- och fritidsförvaltningen i Lund har tidigare haft stora problem att bli av med lokaler som de önskat lämna på grund av höga kostnader, eftersom det har saknats intresserade köpare eller hyresgäster. Idag uppger Kultur- och fritidsförvaltningen att den kommunala kulturskolan har hyreskostnader för sina lokaler på 3 035 000 kronor netto, och om man också räknar in fastighetskostnaderna blir summan 4 108 000 kronor netto per år. Det innebär att 20 procent av kulturskolans nettobudget går till lokaler/fastigheter. I ett checksystem ska varje anordnare bära kostnaderna för sina lokaler inom checken. Det innebär att utförare med stora lokalkostnader får svårt att finansiera sin verksamhet.

Konsekvensbeskrivning för scenario 1

Erfarenheter från Nacka visar att det krävs en mycket lång omställningsperiod inom den kommunala verksamheten för att anpassa sig till de krav som checksystemen medför. Effektiviseringen i Nacka har handlat om att minska lokalkostnaderna, ändra arbetsätt, organisation, administration, gruppsammansättning av elever och att prioritera satsningar på marknadsföring.

Eftersom det checksystem som vi beskriver här, inte är utformat för att finansiera verksamheter *utöver kurser* måste Lunds kommun ta ställning till dem – och kulturskolans roll – och formulera ett tydliga mål, krav och uppdrag. Om Lunds kommun vill värna samverkan med skolan, verksamhet för elever med svåra funktionsnedsättningar, satsa på att öka intresset för mer okända instrument som få väljer, och vissa former av publika evenemang är det fullt möjligt att anslagsfinansiera dessa delar och låta dem ligga utanför checksystemet. En annan väg att gå är att, på samma sätt som i Nacka, låta förskolor, skolor och förvaltningar inom kommunen köpa sådana tjänster av den kommunala kulturskolan eller av andra aktörer.

Ökat intresse att vänta

I de kommuner som har infört musikskolecheck har både utbud som efterfrågan på kulturaktiviteterna ökat. Konkurrensen bidragit till att olika aktörerna har ökat sin marknadsföring och uppsökande verksamhet vilket troligen har höjt intresset hos kunderna

Nacka, Täby och Staffanstorp har infört systemet *utan något ekonomiskt tak* som begränsar antalet elever och det är en av de främsta anledningarna till att köerna har försvunnit. I Nacka var införandet av musikskolechecken en tydlig kulturpolitisk satsning.

Det är svårt att finna en konstruktion som bygger på kundval och externa aktörer, med bibehållet budgettak. När utbudet ökar och när Lund växer kommer fler barn att vilja komma in i systemet. Utan tillskott av pengar bildas då nya köer. Det är också svårt att se hur den ekonomiska spärren skulle kunna slå till utan att påverka konkurrensneutraliteten. Om alla utförare antar en stor mängd elever och budgeten inte räcker för att finansiera alla, vilka utförare ska då få checker och vilka ska bli utan? Ett annat alternativ vore att räkna om checken – att låta värdet minska successivt i takt med att antalet elever ökar – men detta skulle göra det mycket svårt för aktörerna att få ekonomi i sina verksamheter. Vid ett visst läge skulle det bli olönsamt att ta in fler elever, och aktörerna skulle samfällt vilja begränsa antalet elever.

7b. Scenario 2: Kulturcheck för att få bort nuvarande kö

Detta scenario innebär att kulturchecken ska genomföras med målsättningen att få bort köerna till kulturskolan. Enligt utredningsdirektiven ska kön i dagsläget bestå av 2 000 barn. Siffror från september 2015 visar emellertid en kö på 1 200 barn och enligt de senaste uppgifterna från Kulturskolans ledning står drygt 900 barn i kön⁵⁸. Det ska understrykas att siffrorna enbart ger en bild av kösituationen en specifik dag. Kön varierar under året och det kan vara mycket stora skillnader precis innan intag och efter och en del individer köar till flera olika kurser parallellt. Därtill ska sägas att erfarenheter från Staffanstorp visar att det i praktiken också finns en ”dold kö” av barn som egentligen vill köa men som inte anser det vara lönt eftersom väntetiden är så lång. I Staffanstorp var den dolda kön lika stor som den synliga.

Här följer ett räkneexempel med 2 000 respektive 1 200 och 900 barn i kö, givet att kursplatserna skulle fördela sig på samma sätt som idag.

$$3000^{59} + 2000 = 5000 \text{ kursplatser.} \quad 5000 \times 5078 = 25\,390\,000 \text{ kr.}$$

$$3000 + 1200 = 4200 \text{ kursplatser.} \quad 4200 \times 5078 = 21\,327\,600 \text{ kr.}$$

$$3000 + 900 = 3900 \text{ kursplatser.} \quad 3900 \times 5078 = 19\,804\,200 \text{ kr.}$$

Konsekvensbeskrivning för scenario 2

Beräkningar i scenario 1 (ovan) visar att utförare som får betalt med checksystemet skulle kunna hantera 700 fler elevplatser än idag men ändå behålla stadsorkestern med mera. Räkneexemplet här visar att om fler elever än så, ska få plats i kulturskolan behöver nya pengar skjutas till, eller också måste verksamheten stöpas om i grunden. Förändringen skulle i så fall kunna handla om prioritering av kursverksamheten på bekostnad av övrig verksamhet och förändrade sätt att undervisa med färre ämneskurser och fler kurser som ges i större grupper. Utan nya pengar (eller kraftiga förändringar i den nuvarande verksamheten) är det högst troligt att köerna kommer att växa. I Lund är trenden ett stadigt ökande intresse för

⁵⁸ Det är troligen den mest tillförlitliga uppgiften då Kulturskolan nyligen börjat använda ett nytt datasystem.

⁵⁹ Vi räknar med 3 000 kursplatser i nuvarande Kulturskolan.

Kulturskolan. Om Lund väljer att införa ett checksystem – med fler aktörer och ökad marknadsföring – kommer sannolikt intresset för kulturaktiviteter att öka ännu mer.

7c. Scenario 3: En check till alla

I den officiella statistiken från Kulturskolan i Lund räknas gruppen femåringar bort eftersom de utgör en mycket liten del av kursverksamheten idag (endast cirka 15 elever). Med utgångspunkt i att det finns 17 411⁶⁰ barn i gruppen 6-19 år i Lunds kommun går cirka 12 procent i Kulturskolan. Procentsatsen är beräknad på antalet *kursplatser* (2 100) och detta sätt att räkna används i många kulturskolor. Just nu i maj 2016 går 1870 *unika individer* i Kulturskolan i Lund. Dessa unika individer utgör ungefär knappt 11 procent av alla 6-19 åringar i Lund. Siffran ska dock ses i ljuset av att Kulturskolan har lägst antal elever denna tid på året då en del har slutet under terminen.

Vi har inte kunnat få fram någon siffra över hur många barn som går i kulturskola i genomsnitt nationellt men uppgifterna här kan jämföras med att i merparten av Stockholms 14 stadsdelar går mellan 8 och 12 procent av barnen i åldrarna 6-19 år i Kulturskolan⁶¹.

Scenario 3 innebär att kulturchecken ska genomföras så att alla barn – 100 procent – i åldersgruppen 7-19 år får en kulturcheck. I Lund finns idag 16 025⁶² barn i åldrarna 7-19 år. Den genomsnittliga kostnaden för en elev i kulturskolan är 5078 kronor. Skulle samtliga elever omfattas av checksystemet skulle det innebära en kostnad för Lunds kommun på 81,4 miljoner kronor, exklusive administrationskostnader. Prognoserna visar emellertid att befolkningen i Lund kommer att öka och då blir det förstås fler barn i åldersgruppen som ska ha check.

Räkneexempel där alla barn 7-19 år får kulturcheck

I scenario 3 skulle man också kunna ta utgångspunkt i dagens nettobudget för Kulturskolan. Den skulle räcka till en check på 1 300 kronor till alla barn i Lund som är mellan 7 och 19 år.

Exempel på system där eleverna (inte utföraren) får en fysisk check

Formuleringen av scenario 3 i direktiven för tankarna till ett checksystem som fanns i Nora kommun under några år på 2000-talet. Nora kommun skickade då ut en fysisk check på 500 kr till alla berättigade folkbokförda barn. Checken var en subvention (rabatt) på terminsavgiften hos ett antal utförare som kommunen hade avtal med. Utföraren talade om för kommunen att de hade fått en check, och kommunen betalade då ut 500 kr till utföraren. Nora kommun begärde emellertid inte in den fysiska checken och det visade sig efter ett tag att en del barn gick flera kurser parallellt och att flera utförare begärde checken för samma barn. Idag är systemet avskaffat.

⁶⁰ Uppgiften är från 31 december 2015.

⁶¹ Uppgifterna är hämtade från DN:s artikel *Kulturskolan tappar elever i Rinkeby* den 22 februari 2012.

⁶² Uppgiften kommer från Kulturskolan i Lund och gäller sista december 2015.

21 061 000 / 16 020 = 1314 kr.

Om den årliga elevavgiften sätts till 1 800 kronor – vilket förefaller rimligt mot bakgrund av avgifternas storlek idag – skulle den totala checken till utföraren bli cirka 3 100 kronor (vilket är lite mer än den check som Nacka betalar ut för elever i grupper med 13 deltagare och fler).

Konsekvensbeskrivning

Ett sådant system skulle i grunden förändra kulturskolans inriktning och förutsättningar. Det skulle saknas utrymme för individuell undervisning och undervisning i mindre grupper. Det skulle troligen innebära en förändring av utbudet i kulturskolan till verksamheter som kan utövas i stora grupper – som kör, teater och dans. Det skulle också få konsekvenser för musiklivet i Lund. Utan individuell musikundervisning uppstår svårigheter att bemanna orkestrar och ensembler i framtiden.

Med en ambition att nå alla barn i åldern 7-19 år skulle Lunds kommun också behöva ställa höga krav på utförarnas marknadsföring.

Det är emellertid inte troligt att alla barn vill gå i kulturskola. De medel som då inte utnyttjas skulle kunna fördelas till individuell instrumentundervisning – eller annan undervisning i mindre grupp. Ett sådant system skulle kräva ett administrativt system som möjliggör god framförhållning – eventuellt med två valtillfällen.

Eftersom kulturskolan är en frivillig verksamhet för kommunen regleras verksamheten i första hand av kommunallagen. Kommunallagen säger bland annat ”2§ *Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.*” Ett checksystem måste därför utformas så att det inte kan tolkas som ett direkt bidrag till den enskilde.

Att avsätta medel för att alla Lunds barn i åldrarna 7-19 år skulle kunna omfattas i ett sådant checksystem som vi beskriver ovan, skulle vara en mycket stor kulturpolitiskt satsning och mycket kostsamt för Lunds kommun.

Även om checken skulle hanteras inom nuvarande nettobudget skulle detta scenario innebära en stor omvälvning av kulturskolan. En check till samtliga elever, inom ramen för nuvarande budget, skulle innebära omfattande förändringar för anställd personal. Förutsättningarna för framförhållning och planering skulle minska – åtminstone inledningsvis.

Scenario tre beskriver alltså en förändring som är mer långtgående än att införa en kulturcheck med möjlighet till val mellan olika utövare.

8. Övergripande konsekvenser

I detta kapitel redovisar vi möjliga effekter av införandet av en kulturcheck. Vilka undanträngningseffekter som ett kulturcheckssystem får beror på vilket regelverk (avtal med utförarna) som omgärdar systemet och hur kommunen hanterar ersättningar, avgifter och subventioner. Genom att rikta subventionerna, justera avgifter och sätta upp krav på utförarna kan kommunen styra efterfrågan och stötta vissa verksamheter och inriktningar.

Ökad valfrihet för eleverna och större utbud

Införandet av en kulturcheck är framför allt en valfrihetsreform. Med fler anordnare skulle barn och ungdomar i Lund få ett större antal utförare att välja mellan.

Minskade eller försvunna köer...

Det är många barn som inte får plats i den kommunala kulturskolan och som därför står i kö. Genom att fler anordnare kan ta emot elever minskar eller försvinner köerna.

....och fler elever skulle ha råd att gå i kulturskola...

Idag är det bara den kommunala kulturskolan som kan erbjuda subventionerade kurser men platserna räcker inte för att möta efterfrågan. Med fler subventionerade platser, hos flera anordnare, skulle fler barn ha råd och möjlighet att utöva kultur på sin fritid.

....under förutsättning att checksystemet införs utan kostnadstak

För att kunna möta den stora efterfrågan som finns idag, och som förväntas öka i framtiden på grund av befolkningstillväxten⁶³, behöver Lunds kommun tillföra mer pengar i systemet utan kostnadstak. I samtliga kommuner som har infört checksystem har antalet elever ökat liksom kostnaderna.

Ökad kostnadseffektivitet

Nya ekonomiska förutsättningar kan innebära stora strukturella förändringar och krav på ökad kostnadseffektivitet. Det kan leda till svårigheter för befintliga verksamheter men kan samtidigt skapa nya kreativa lösningar. För den kommunala musikskolan i Nacka har checksystemet och konkurrensutsättningen inneburit en omprövning av rutiner och arbetssätt.

Fler arbetstillfällen i kultursektorn

Ett checksystem kan bli en stimulans för kulturutövare i Lund. Idag finns flera utövare med kulturskoleliknande verksamhet. För dem skulle införandet av kulturchecken kunna ge möjligheter att expandera och att arbeta på konkurrensneutrala villkor. Nya verksamheter skulle ges möjlighet att etablera sig och möta elevernas efterfrågan. Enligt kommunens

---

⁶³ Intresset för att delta i Kulturskolan i Lund har ökat markant under de senaste tio åren och trenden tycks hålla i sig. Vi utgår därför från att det finns både en synlig kö och en dold kö i dagsläget. Därutöver visar erfarenheter, från de kommuner som infört checksystem, att fler yngre barn (6-8 år) väljer att börja i musikskola när checksystem införs. Befolkningsprognoserna spår också en kraftig ökning av barn i gruppen 5-19 år under den kommande tjuugoårsperioden.

översyn av Lunds kulturskola (2013) bör till exempel kurser i dans, bild och skrivande utökas eftersom unga efterfrågar detta.

Bättre anställningsförhållanden hos upphandlade utförare

En kulturskolecheck kan skapa förutsättningar för bättre anställningsförhållanden hos de externa utförarna. I Lunds kommuns upphandlingsregler finns krav som ska garantera de anställdas rättigheter. Det kan i framtiden bli aktuellt med att ställa krav på ”kollektivavtalsliknande nivåer”. Med tydliga krav skulle anställningsförhållandena kunna förbättras hos de upphandlade utförarna.

Eventuellt ökad social jämlikhet

I Nacka finns exempel på hur en utförare etablerade sig i ett mångkulturellt område. Genom att erbjuda undervisning på andra typer av instrument än de svenska, och ge undervisning på andra språk än svenska, lyckades de attrahera grupper som tidigare inte gått i kulturskola. Nya utförare skulle alltså kunna bidra till att kulturskolan blir mer socialt jämlik.

Svårare att samverka internt och externt

Eftersom checken är knuten till kursverksamheten kan det bli besvärligt att, inom checksystemet, finansiera verksamhet som till exempel sociala projekt, satsningar på särskilda grupper (barn med funktionsnedsättning, ensamkommande barn osv) och samarbete mellan kurser i olika konstarter. Även samverkan med grundskolan och med andra kommunala verksamheter som bibliotek och fritidsgårdar skulle förmodligen drabbas. Liksom att samverkan med föreningar, professionella konstnärer och institutioner skulle försvåras. Därför behöver Lunds kommun ta ställning till hur man värderar den här typen av verksamheter, vad som ska ingå i kulturskolans uppdrag, hur dessa delar kan finansieras och vilka delar som ska konkurrensutsättas.

Risk för undanträngning av mindre aktörer

En del externa utförare – men inte alla – menar att det krävs minst 100 elever för att få ekonomi i en musikskola som finansieras med föreslagna checknivåer⁶⁴. Med färre elever än så blir overhead-kostnaderna per elev för stor. Detta innebär att en kultur- eller musikskola med verksamhet enbart i Lunds byar – där det bor förhållandevis få barn – skulle kunna ha svårt att få ekonomin att gå ihop. Ett sätt att motverka detta vore att införa en högre check (det vill säga öka subventionen) eller att lägga in extra ersättning till utförare som erbjuder verksamhet i byarna. (Verksamheterna kan ju också för egen del välja att expandera och öka sitt elevantal och bedriva undervisning på fler platser i Lund.)

---

⁶⁴ **OBS!** Situationen är svårbedömt. Den pianolärare i Täby som undervisar elever i sitt hem har en liten verksamhet men tycker att checken ger mycket goda ekonomiska villkor. I Staffanstorps där checkerna är något högre än i Nacka delar fyra privata utförarna på cirka 110 elever sammantaget. Medan Studieförbundet (och aktörer som vi varit i kontakt med tidigare) säger att det krävs cirka 100-200 elever för att gå runt ekonomiskt. Ekonomin för verksamheter med andra konstformer än musik kan se annorlunda ut.

Förändrade förutsättningar för orkestrar och kulturliv

Kultur- eller musikskolan har i de flesta kommuner en betydande roll i det lokala kultur- och musiklivet. Enskilda elever och ensembler medverkar i konserter, föreställningar och ger olika sammankomster en inramning. Pedagoger och lärare organiserar ensembler, körer och skapar förutsättningar för kultur- eller musikskolans elever att medverka i kulturarrangemang. För att kunna bilda körer och ensembler krävs att ett visst antal elever finns i basverksamheten. För att undvika att Lunds kommun får väldigt många men små aktörer – som inte kan skapa egna orkestrar – går det att begränsa antalet utförare i upphandlingen. En möjligt är också att ställa krav på, eller uppmuntra, samarbete eller samordning mellan kultur- och musikskolorna för att skapa gemensamma orkestrar eller föreställningar. Det torde dock innebära en större administrativ insats än då all verksamhet bedrivs i samma kultur- eller musikskola. Det vore fullt möjligt att införa en ekonomisk ersättning vid sådana samarbeten.

Ökad osäkerhet i den kommunala kulturskolan

Effekten av checksystemet blir ökad rörlighet bland elever och lärare. Det leder till ökad osäkerhet och minskad anställningstryggheten i den kommunala kulturskolan, eftersom intäkterna varierar från månad till månad beroende på om elever slutar eller börjar. När ekonomin varierar mer blir det svårare att planera framåt och våga göra investeringar.

Förmodligen begränsade möjligheter för eleven att gå flera kurser parallellt

För att bromsa kostnadsökningen har de kommuner som infört checksystem begränsat antalet checker som en elev kan få per läsår. Regleringen av antalet checker gör det svårare för anordnarna att tillgodose önskemål från särskilt intresserade eller begåvade elever som vill spela flera instrument eller gå flera (subventionerade) kurser parallellt inom kulturskolan.

Risk för undanträngning av vissa instrument

Den individuella valfriheten leder inte alltid till ökad mångfald. Erfarenheter visar att elever ofta spelar mer moderna instrument – inte sällan med dragning mot rock och pop – när de har möjlighet att välja. Det kan innebära ett hot mot den klassiska ensemble- och orkesterverksamheten. Inom det svenska musiklivet finns en oro för att det i framtiden kan bli svårt att besätta vissa instrument i orkestrar och ensembler. Lund har hittills inte haft några svårigheter att få elever till de mer traditionella instrumenten. Ett sätt att motverka denna typ av undanträngningseffekt är att informera elever om olika instrument.

9. Avslutning

Konsulterna har härmed slutfört sitt uppdrag. Utredningen redogör för initiativ och diskussioner på nationell nivå om kulturskolan, och ger en översikt över Lunds kommunala kulturskola idag samt andra aktörer som erbjuder kulturpedagogisk verksamhet för barn och ungdomar i Lund. Utredningen har också tittat närmare på tre kommuner som redan har infört kulturcheck och redovisar vilka konsekvenserna blivit där. Därefter redovisar utredningen tre scenarios med konsekvensbeskrivningar och pekar på övergripande konsekvenser av att införa

en kulturcheck för barn och ungdomar i åldern 7 till 19 år i Lunds kommun. Sammantaget ger detta svar på utredningens frågor.

Det är vår förhoppning att underlaget ska utgöra en bra grund för Lunds kommuns fortsatta diskussioner om att införa kulturcheck.

Stockholm 2016-06-08.

Annika Wallin & Lena Josefsson

Kontaktade personer i utredningen

Anders Jalkèus	Verksamhetschef Haninge musik- och kulturskola
Andreas Sundberg	systemförvaltare, Nacka kommun
Anna Hörnsten	utvecklingsledare kultur, Nacka kommun
Bengt Persson	kulturutvecklare, Lunds kommun
Björn Anbring	konsumt vägledare och jurist, Staffanstorps kommun
Camilla Ljungdahl	utredare, Täby kommun
Elin Sörman	kultursekreterare, Nora kommun
Elina Magnusson	controller, Nacka kommun
Eva Hassgård	handläggare, Lunds kommun
Fredrik Nornvall	Kultur- och fritidschef, Värmdö kommun
Gabriele Katthän	ägare och skolledare LIMUS, Staffanstorp
Håkan Granat	vik. musikskoleansvarig Studieförbundet, Nacka och Täby
Inger Dahlin-Elevant	pianolärare, Täby kommun
Joakim Friberg	ordförande Kultur- och fritidsnämndens presidium Lund
Lena Forén Naranjo	musikskolechef, Staffanstorps kommun
Lena Nielsen	ekonom, Kultur- och fritidsförvaltningen, Lunds kommun
Linnea Bergström	kulturutvecklare, Lunds kommun
Lisbet Säll	kulturskolechef, Täby kommun
Louise Burman	andra vice ordförande Kultur- och fritidsnämndens presidium Lund
Maggi Ottarsdottir	kulturutvecklare barn & unga, Lunds kommun
Mårten Fredholm	vd Musikstil AB, Täby
Mats Kiesel	verksamhetschef Nacka musikskola, Nacka kommun
Mats Schöld	Kultur- och fritidschef, Staffanstorps kommun
Rolf Ström	ekonomi och styrning, SKL
Sanna Grewell	receptionist, Studieförbundet Mittskåne
Tina Flood	controller, Täby kommun
Torgny Sandgren	generalsekreterare, Kulturskolerådet

Övriga referenser i utredningen

Bilagor till Kommunfullmäktiges i Lund protokoll 2015 nr 143-174.

En nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan. Dir. 2015:46. Kommittédirektiv.

Förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen.

Förslag till verksamhetsuppdrag för Kulturskolan Lund med tillhörande plan för uppföljning och utvärdering. Kultur- och fritidsförvaltningen i Lund. 2014-02-04.

Kulturskolan tappas elever i Rinkeby. Dagens Nyheter. 22 februari 2012.

Lunds kulturskola - En översyn av verksamhet och uppdrag. Januari 2013. Kultur- och fritidsförvaltningen i Lund.

Lägesrapport 2014 – resultat från Kulturskolerådets statistikinsamling. Kulturskolerådet.

Musikcheckar och avgifter. Nacka kommun.

<http://www.nacka.se/UNDERWEBBAR/ANORDNARE/KULTUR/MUSIKSKOLOR/Sidor/Musikcheckarochavgifter.aspx>

Specifika auktorisationsvillkor Musikskolan. Nacka kommun.

<http://www.nacka.se/underwebbar/Anordnare/kultur/musikskolor/Documents/Auktorisationsvillkor%20musikskolan.pdf>

Statsbidrag till studieförbund 2017. Villkor och fördelningskriterier. Folkbildningsrådet.

Övrigt bakgrundsmaterial

Skrivelse från Alliansen om fortsatt utredning av kulturcheck Dnr KS 2015/0861.

Sammanträdesprotokoll, kommunstyrelsen i Lund. § 341

Utredning. Ett system med kultur- och fritidspeng/fritidscheck. 2013-02-02. Järfälla kommun

Riktlinjer för utredning av införande av kulturcheck i Lunds kommun. Tjänsteskrivelse 2015-03-31. Kultur- och fritidsförvaltningen i Lund.

BILAGA A: Anbudsförfrågan.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Anbudsförfrågan
2015-12-09

1(3)

Blira konsult AB, Annika Wallin

Hej!

Kultur- och fritidsförvaltningen i Lunds kommun bjuder in er att lämna en offert i enlighet med nedan angivna specifikation.

Upphandling

Utredning av införande av kulturcheck i Lunds kommun.

Upphandlingsföreskrifter

Upphandlingen genomförs enligt lagen om offentlig upphandling med användande av direktupphandling.

Sista dag för inlämnande av bud

Anbudet ska vara undertecknad till handa **senast den 15 januari 2016**.

Äganderätt

När utredningen är utförd och avslutad ska utredaren överlämna det material som tagits fram för utredningen till kultur- och fritidsförvaltningen, om inget annat överenskommits. Utredaren ansvarar för att levererat material inte kränker annans rätt och att kultur- och fritidsförvaltningen fritt och utan begränsningar eller inskränkningar kan använda materialet.

Frågor

Vid frågor kontakta kulturchef Chris Schenlaer: chris.schenler@lund.se eller 046-359 51 67.
Vänligen notera att under perioden från och med den 19 december 2015 till och med den sjätte januari 2016 kommer det inte vara möjligt att ställa frågor.

Poaddress
Box 41
221 00 Lund

Besöksadress
Stortorget 1

Telefon växel
046-35 50 00

Internetadress
www.lund.se

e-post
kultur-fritid@lund.se

Inledanden möte

Inledande möte ska hållas den 29 januari 2016 eller enligt överenskommelse med styrgruppen.

Leverans

Resultatet av utredningen ska redovisas skriftligen och muntligen. Ett första utkast ska redovisas senast den 15 april 2016 och innefattar muntlig genomgång med styrgrupp. Utredaren ska vidare muntligen, och skriftligen, slutredovisa utredningen inför kultur- och fritidsnämnden den nionde juni 2016.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har beslutat att ge Kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag att utreda införande av kulturcheck i Lunds kommun. Förvaltningen har föreslagit att en extern utredare får i uppdrag att utreda införandet av en kulturcheck i Lunds kommun.

Uppdraget

Utredaren ska med hjälp av en referensgrupp, med medlemmar från Kulturskolan, utreda konsekvenserna av införande av kulturcheck, för barn och ungdomar i åldern 7-19 år, i Lunds kommun.

Utredningen ska göras utifrån nedanstående tre scenarier, inklusive konsekvensbeskrivningar:

- Kulturcheck ska genomföras inom ett budgettak om 21 062 tkr d v s Kulturskolans nuvarande anslag (2016),
- kulturcheck ska genomföras med målsättningen att få bort köerna till Kulturskolan, i dagsläget cirka 2000 barn/unga, samt
- kulturcheck ska genomföras så att alla barn i åldersgruppen får en kulturcheck

Vidare ska följande frågeställningar belysas:

- För vilka områden ska en kulturcheck gälla och hur ska den utformas för att passa Lund?

BILAGA A: Anbudsförfrågan.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Anbudsförfrågan
2015-12-09

3(3)

- Vad skulle införande av kulturcheck bidra till för positiva effekter?
- Vilka negativa effekter skulle införande av en kulturcheck innebära?
  - Ger en kulturcheck exempelvis undanträngningseffekter¹ för vissa verksamheter?
  - Om en kulturcheck ger undanträngningseffekter, hur kan dessa motverkas?
- Hur mycket skulle införande av kulturcheckssystem kosta för kommunen?
- Vilka krav kan ställas på en godkänd anordnare?
- Ska det vara auktorisation eller upphandling?
- Hur kan ett kulturcheckssystem administreras och vad skulle det kosta?

Ekonomisk ram

Takpris för utredningen är 175 000 kr.

Vi ber er ta fram offert utifrån dessa förutsättningar.

Offert skickas, per mail, **senast den 15 januari 2016** till:

Chris Schenlaer

Kulturchef

046-359 51 67

chris.schenler@lund.se

Anbud ska även skickas till kultur-fritid@lund.se

¹ Med kulturcheck avses i detta fall undanträngning av såväl privat som offentlig verksamhet.